

»DELAVEC« — »UJEDINJENI ŽELEZNIČAR«

»PRIVATNI NAMEŠČENEC«

valna knjižnica
Ljubljana.

Državni kongres svobodnih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij.

Delo II. rednega kongresa »Ujedinjenega Radniškega Sindikalnega Saveza Jugoslavije« je končano. Končano je s popolnim uspehom. Najtežja vprašanja, ki so skrbela vse zastopnike strokovnega pokreta, so rešena soglasno. V polni svobodi kritike in mišljenja so se vršile debate na dolgo in široko, pretehtane so bile vse možnosti in tako se je rodilo polno edinstvo mišljenja, katerega je delegatom diktirala skupna želja, da se ustvari močan in krepak sindikalni pokret.

Mora se priznati, da je vkljub vsem težavam ekonomskega in moralnega značaja bila za razvoj sindikalnega pokreta ena največjih zaprek neodrejenost in iskanje organizacijskega sistema. Nestabilnost se je videla na vseh straneh. Premalo resničnega pojma solidarnosti in skupnosti se je opazalo na slehernem koraku. Celo poskušalo se je, da ustvari eden savez, ki je v sklopu URSSJ, to je ORSJ, okrog sebe nov sindikalni pokret in svojo državno sindikalno centralo. Med organizacijami so nastajali spori in trenja na terenu. Druga drugi so jemale člane po tovarnah in delavnicah. Ta položaj so razni politični bankroteri z leve in z desne skušali izkoristiti in tako ubijati ugled sindikalne centrale ter onemogočati zlivanje pokreta v eno močno celoto.

Da se odpre pot k zdravemu razvoju, je bila potrebna tudi močna intervencija Sindikalne Internacionalne. In ta pomoč je prišla v jasni obliki. Internacionala je rekla, da nikdar in pod nikakimi pogoji ne bo pustila, da se ustanovi kakršnakoli druga državna centrala, da vse tiste grupe in vsi tisti savezi, ki žele biti v sestavi Internacionalne in v strokovnih internacionalnih tajništvi, morajo pripadati v Jugoslaviji »Ujedinjenemu Radniškemu Sindikalnemu Savezu Jugoslavije«. Internacionala strogo zahteva, da »Opći Radnički Savez Jugoslavije« takoj razpusti svojo takozvano »radnu zajednicu«, s katero je začel ustvarjati nekak drug sindikalni pokret in da se grupe, ki tvorijo to »radnu zajednicu« v Zagrebu, takoj priključijo URSSJ-u in da vrše vse dolžnosti, ki jih nalaga statut. Vse nesporazume in trenja okrog razmejitve terena za nabiranje članstva se mora potom skupne komisije pregledati, in najpozneje do 1. aprila 1932 urediti. Sporne točke, ki bi ostale po tem terminu nerešene, bo internacionalna komisija, ki jo bo odredila Internacionala, sama rešila. Kdor se temu odloku ne bo pokoraval, izpade iz vsake organizacijske zveze s Sindikalno Internacionalo. Ta odločna in moška beseda je bila potrebna. Ni več eksperimentov in tavanja.

Zbiranje delavskega razreda v naši državi pod praporom svobodnih delavskih sindikatov in Internacionalne se mora izvršiti okrog URSSJ. Da se razbita telesa privlečejo in čvrsto drže, mora biti eden močan center in ugled tega centra mora biti avtoritativen. To je življenska potreba kakor Internacionala tako našega delavskega razreda.

In tako mora biti.

Ob tej močni fronti se mora razbiti vsaka kratkovidna ambicija in vsaka malenkostna izkušnja posameznika ali grup. V težkih dnevih je najvažnejša naloga pregledovanje

Nova centralna uprava URSSJ-a, izvoljena na kongresu URSSJ-a dne 28. septembra 1931

Na drugem kongresu »Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza Jugoslavije« (URSSJ — Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije) v Zagrebu, dne 27. in 28. septembra 1931, je bila izvoljena naslednja centralna uprava:

1. Člani predsedništva so sodrugi:

BLAGOJE BRAČINAC, BOGDAN KREKIĆ in DUŠAN STOJILJKOVIĆ (iz Beograda).

2. Ostali člani izvršnega odbora (iz pokrajin).

Sodrugi: Josip Carević (Split), Gjuro Hadnadjev (Novi Sad), Jovo Jakšić (Sarajevo), Jurij Jeram (Jesenice), Adolf Kunčić (Zagreb), Luka Pavičević (Beograd), Vladimir Pfeifer (Zagreb) in Jurij Stanko (Ljubljana).

Namestniki:

Sodrugi: Jurij Arh (Zagorje ob Savi), Bogoljub Curić (Split), Lovro Jakomin (Ljubljana), Franjo Kmet (Zagreb), Vjekoslav Kranjec (Zagreb), Petar Medić (Sarajevo), Marko Potner (Novi Sad) in Mustafa Turk (Beograd).

3. Člani nadzorstva:

Sodrugi: Milorad Belić (Beograd), Franc Jernejčič (Ljubljana) in Aleksa Jovanović (Beograd).

Namestniki:

Sodružica Marija Ajdiškova (Ljubljana), sodrug Franjo Kmet (Zagreb) in sodrug Svetozar Midić (Beograd).

Centralna uprava se je konstituirala tako, da je predsednik sodrug Blagoje BRAČINAC, tajnik sodrug Bogdan KREKIĆ, blagajnik sodrug Dušan STOJILJKOVIĆ.

Beseda Internacionalne o brezpogojnem edinstvu svobodnega sindikalnega pokreta v Jugoslaviji.

Centralna uprava Ujedinjenega Radniškega Sindikalnega Saveza Jugoslavije (URSSJ) je po mandatu Internacionalne sklicala za 26. september 1931 v Zagrebu razgovore, na katere je povabila zastopnike Općeg radničkog saveza Jugoslavije (ORSJ). Cilj razgovora je bil, da poneha medsebojna borba in da se ustvari toliko zaželeno edinstvo delavskega sindikalnega pokreta v naši državi.

Vsled velevažnosti tega razgovora je URSSJ povabil zastopnike Internacionalne in tudi zastopnike ostalih Internacionalnih sindikalnih forumov, da se udeležijo teh razgovorov. Internacionala je na prošnjo URSSJ prevzela predsedstvo na tej konferenci in je v svojstvu predsednika prisostvoval sodrug Jouhaux. Poleg tega so bili navzoči sodrug Tarnow v imenu Internacionalne lesnih delavcev iz Berlina in sodrug Nathans v imenu Internacionalne transportne federacije iz Amsterdama in sodrug Johansen iz Švedske ter sodrug Gal iz Madžarske.

Po obširni diskusiji in po zaslišanju razlogov in protirazlogov od strani zastopnikov ORSJ-a in zastopnikov URSSJ-a so zastopniki Internacionalne izrekli sklep, ki ga je prečital s. Léon Jouhaux. Pred prečitanjem sklepa je s. Jouhaux svečano izjavil:

SODRUGI! PREDEN PREČITAM SKLEP, IZJAVLJAM V IMENU INTERNATIONALNEGA SINDIKALNEGA SAVEZA, DA ON, NEGLEDE, KAJ BI MOGLO SLEDITI IZ TEH SKLEPOV, NIKDAR NE BO PRIZNAL OBSTOJA BODISI KAKRŠNEKOLI DRUGE DRŽAVNE CENTRALE, NITI ODCEPLJENE ORGANIZACIJE.

Sklep Internacionalne pa se glasi: (Glej tudi »Delavec« od 10. oktobra 1931, in sicer članek: »Pred usodnimi odločitvami«.)

1. Delovna zajednica Općeg Radničkog Saveza (ORSJ-a) naj se razide.
2. Opći Radnički Savez (ORSJ) naj se priključi državni centrali.
3. Upostavi naj se paritetna komisija, ki naj ugotovi vse pogoje za sodelovanje v okviru državne centrale.
4. Ako se do 1. aprila 1932 ne doseže sporazum, bo Internacionala upostavila komisijo, ki bo v spornih točkah izrekla razsodbo.
5. Tako dolgo, dokler se ne doseže sporazum, odnosno se o sporu ne razsodi, naj se obstoječe organizacijsko stanje na obeh straneh spoštuje in vse sovravnosti naj prenehajo. ZLASTI MORA PRENEHATI MEDSEBOJNO NAPADANJE V ČASOPISJU.

Podpisali:

LEON JOUHAUX, s. r.

FRITZ TARNOW, s. r.

NATHANS, s. r.

svojih lastnih moči, da so pripravljene za napad. Mi smo danes v polnem razvoju takih pregledov.

Kongres je z velikim navdušenjem sprejel vse nasvete Internacionalne. S svojimi modrimi nasveti je odprla vrata za popolni sporazum. Kongres ne mara izkoriščati avtoritete, ki mu jo je dala Internacionala, da bi morda sodrugom in grupam otežkočal pot k jedinstvu ali jih spravljaj v nerazpoloženje. V svojih sklepih o statutu URSSJ-a je dal kongres možnost za najbolj širokogrudni sporazum. Sklepi o razmejitvi terena med organizacijami so samo začasni nasveti: so cilj, za katerim se

morate žrtiti, a nestrogo obvezna pravila, ki se imajo takoj izvrševati. V okvirju teh sklepov se bodo vodili med grupami sodružni razgovori in se bo dosegel sporazum na pametni bazi.

Od strani zastopnikov Internacionalne je zelo razumen ukrep, da se je za sporazum dovolil dovolj dolg rok šestih mesecev, da se tako lahko vse temeljito preštudira, pretuhta in porazgovori in donese rešitev, kateri se bodo morali potem vsi pokoriti.

Kongres je ustvaril popolnoma čvrst in neomajen temelj veliki stavbi bodočnosti. In zato bo II. redni kongres ostal nenavadno pomemben v zgodovini našega delav. pokreta.

Nasprotniki enotnega strokovnega pokreta so v očigled kongresa, njegovih sklepov in enodušnosti, zarjuli v vseh tonih, kar je dokaz, da je zgodovinski kongres dne 27. in 28. septembra 1931 vršil odlično svojo nalogo in pokazal vsej javnosti svojo avtoriteto.

Neumestni in k temu zlobni glasovi, da je slovenska delegacija demonstrativno zapustila kongres, da so slovenske organizacije v sklopu Strok. komisije izstopile iz URSSJ-a, in podobne laži, pričajo le, da je tistim krogom, ki jim je enotno delavsko gibanje bodeč kol v črevesju, zelo hudo in mučno, da je kongres bil tako veličasten in da je slovenska delegacija bila na lepi višini svoje organizacijske in ustvarjačje sposobnosti.

Zgodovinska otvoritev II. rednega kongresa URSSJ.

V veliki dvorani bivšega Hrvatskega Sokola v Zagrebu, ovenčani z zelenjem in rdečimi trakovi, je bila otvoritev kongresa URSSJ.

Polna je bila dvorana in balkoni, ki sprejme v svojo sredo 3000 ljudi. Resnost in navdušenje je zrcalilo z obrazov navzočih, ko je pred otvoritvijo pevski zbor »Jedinstvo« zapel pesem, ki jo poje proletariat vsega sveta v vseh narečjih in jezikih v enem in istem napevu.

Burja odobravanja je spremljala govornike, ki so govorili v jezikih, večini pred prevodom nerazumljivih.

Tritisoč zborovalcev je priznavalo s tem, da so misli govornikov njih misli, da je edinstvo strokovnega pokreta edino sredstvo za uspešne borbe in za zaščito delavskih pravic.

Na predsedniški tribuni so poleg centralne uprave URSSJ bili zastopniki Internacionalne in sodružnih pokretov v inozemstvu: sodrugi Jouhaux, Tarnow, Nathans, Johansen, Gal in Prašek.

Govornik se je vrstil za govornikom.

Kot prvi govornik je dobil besedo sodrug Jouhaux. Njegov nastop je bil pozdravljen z dolgotrajnim ploskanjem in pozdravnimi klici. Njegova govorniška moč je prevzela vse. Odobravanje je sledilo za odobravanjem in ko je sodrug Dr. Živko Topalović govor sodruga Jouhauxa izborno prevajal, ploskanju ni bilo konca.

Jouhaux je govoril:

Globoko zadovoljstvo me objema, ko pred Vami zastopam Sindikalno Internacionalo, katere Vam pošilja bratske pozdrave in izraz svojih simpatij in svoje polne solidarnosti. In ravnotako me veseli, da Vas smem pozdraviti v imenu razrednih sindikalnih organizacij francoskega delavstva in v imenu Confédération générale du travail, ki so s svojo voljo in s svojimi čustvi tesno zvezani z Vami.

Nikdar prej niso zgodovinski dogodki zahtevali tesnejše in popolnejše sodelovanje narodov, nego je to danes slučaj. Nikdar prej ni bilo narodom tako nujno potrebno, da se zloži in da skupno sodelujejo, ako hočejo iziti iz krize, ki jih vse po vrsti preganja. Res, so še ljudje, ki mislijo, da je mednarodno sodelovanje, če že ne nevarna, pa vsaj nekoristna stvar. To so nacionalisti vseh držav, ki trdijo, da se lahko narodi rešijo sami tudi brez široke mednarodne solidarnosti. Dovolj pa je, če jim postavimo samo eno vprašanje: Naj nam odgovorijo, kakšni rezultati so od vseh tistih mer, ki so jih podvzemali posamezni narodi, da se izmotajo iz krize in se niso ozirali na potrebe drugih narodov? Vse te mere so ostale brez rezultatov. In ne samo, da niso olajšale bedo in ublažile krizo, nego so, nasprotno, krizo še poostrele, povečale brezposelnost in podo ljudstvo naravnost v obup. Ako bi se strogo sledilo tej ideologiji nacio-

nalističnih nazadnjakov, potem bi sledila kot skrajna posledica vsesplošna vojna.

Ako je današnja situacija kritična in dramatična, je to radi tega, ker mesto, da od zaključka svetovne vojne pristopamo k sodelovanju narodov, se vračamo po starih cestah in se poslužujemo starih metod. Razvila se je pridobitna in finančna vojna in tekmovalstvo v oboroževanju in to vse v veri, da je vsak narod dovolj močan, da si sam preskrbi sigurnost in gospodarsko blagostanje. Sedaj se jasno vidijo posledice takšne politike. Tisti, ki so odgovorni za takšne rezultate, mislijo, da mora delavski razred v svojih državah nositi posledice njihovega dela. Vest jih ne peče, da so teh nesreč krivi oni vsled slabega režima, niti ne zmenijo se, da bi poskusili, da bi se tak režim spremenil, nego hočejo priti iz krize s povečanjem delovnega časa, z znižanjem delavskih mezd in v splošnem s poslabšanjem delovnih pogojev. Nobenega drugega izhoda iz krize torej ti ljudje ne vidijo, nego samo v tem, da pehajo delavstvo v strahovito bedo. Izkušnje pa jasno kažejo, da to ni in ne more biti izhod iz gospodarske krize. Na svetu je mnogo več proizvodov nego se jih lahko proda in se uničujejo radi tega, da se cene obdrže na višini. Ako se hoče zločiti krizo, tedaj se ne sme rušiti trg konsumentov, a on se ruši z znižanjem mezd, posebno pa v državah, kjer sestavljajo delavci ogromno večino prebivalstva in tako predstavljajo domači trg. Mora se začeti delati drugače: Z zvišanjem življenjskega nivoja širokih množic, ker se samo na tak način ustvarja novi trg konsumentov. Ali zato je potrebno, da se zamenja režim absolutnega gospodarstva kapitalistov v pridobitni. Tisti, ki so odgovorni za to krizo se, medtem, boje za svoj privilegij in ženejo družbo nazaj v barbarstvo — a čuteči strah in negotovost — so pripravljeni na najbolj divje mere. Teorija, da se kriza da rešiti z rušitvijo kulture delavskega razreda, je napačna in mi jo odbijamo. Mi nečemo nositi posledic, proti katerim smo se stalno borili. Da delavci vseh držav uspejo, da to nesrečo, ki jim preti, odbijejo, jim je potrebno, da se v vseh državah tesno grupirajo drug k drugemu in da tako odbijejo napade mednarodne socialne reakcije in ohranijo tisto malo svobode in socialnih garancij, ki jih imajo in tisto stopnjo splošne kulture, kar so si je dosedaj izvojevali.

Kapitalistična ofenziva se brezobzirno razvija v vseh državah. Poglejmo, na primer, samo Anglesko. Preživlja sedaj težko finančno krizo. Ali ta kriza je narejena po načrtu in organizirana baš od te strani zastopnikov angleškega finančnega kapitala s popolnim soglasjem z mednarodnim finančnim kapitalom. Njih cilj je bil, da vržejo delavsko vlado, da zdrobijo socialne pridobitve angleških delavcev in da s tem pokažejo pot, po kateri treba da gredo kapitalisti drugih držav. In kaj so dosedaj dosegli? S tem, kar so podvzeli in s tem, kar so objavili, so samo splošni položaj poslabšali in pokazali, da pot ni v rušenju kulture nego obratno: v višjem mednarodnem sodelovanju, v dvigavanju moči konzumenta in v uvedbi reda v produkciji in zamenjavanju dobrin.

Lahko se reče, da bo mednarodnim ustanovam v Ženevi uspelo, da privedejo do sporazumov, po katerih se bo izšlo iz krize. Jaz, ki sem v teh ustanovah sodeloval in še sodelujem, Vam lahko iz svojih lastnih izkušenj povem, da se v teh ustanovah vlade šele tedaj sporazumevajo, ko jih do tega sporazuma goni javno mišljenje njihovega naroda. A tukaj imajo zopet najmočnejši vpliv delavci vseh držav. Samo potem mednarodnih naporov delavskih organizacij se pride do kakršnegakoli mednarodnega sporazuma. Ne računajmo na dobro voljo privilegiranih. Oni čuvajo svoje privilegije in v strahu, da jih ne izgube, se poslužujejo najbolj divjih metod. Za nas je rešitev v edinstvu akcije in misli med delavstvom vseh držav v mednarodni borbi proti mednarodni akciji kapitala.

Kakor politična tako gospodarska in finančna situacija so tesno vezane druga z drugo in se ne morejo ozdraviti, dokler delavski razred vseh držav ne bo na višini svoje zgodovinske misije.

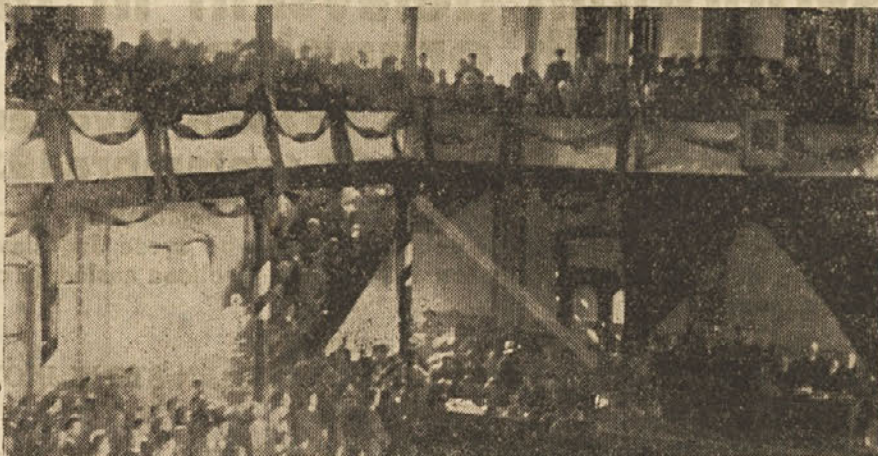
Rečeno je in zapisano je, da bo skupnost delavcev prinesla svetu mir, da je zboljšanje družabnega reda delo delavcev samih. Ali delavci bodo lahko te svoje naloge izvršili le tedaj, če se bodo čutili ne samo kot državljani svoje države, nego tudi kot državljani celega sveta. Če bodo gojili ljubezen ne samo do svoje države nego tudi do narodov izven mej njihove države. V borbi proti nacionalizmu in proti vojni je nekoč rekel Zaures (Zores): »MALO INTERNACIONALIZMA ODDALJUJE OD OČETNJAVE, A MNOGO INTERNACIONALIZMA NAS VODI ZOPET K OČETNJAVI.« Mi bomo svojo očetnjavo branili najbolje, ako branimo mir celemu svetu in naprednost celemu svetu. Ni mogoče, da en del človeštva živi v blagostanju, a drugi del propada od lakote in obupa. Posledica takega položaja mora biti samo strašna vojna.

Ako živimo danes v nevarnosti vojne, je to samo zato, ker so v gotovih državah ljudje, ki mislijo kljub 4-letni nesreči, da je treba zopet računati z novo vojno. Takim mi odgovarjamo: NE, NE, NIKDAR! Proti vojni se mora mednarodni proletarijat dvigniti z vso silo. In mora se dvigniti, pa ne, ko je že prepozno, ko so že zveze pretrgane, ko so že začele vojske marširati. Govorim s polno zavestjo odgovornosti in želim, da se moj glas sliši z vso resnostjo in na vse kraje. Narodi morajo brezpogojno preprečiti vsako novo vojno. Internacionalna bo tukaj izvršila svojo nalogu, kakor hitro se bo začutila resna mednarodna napačnost. Internacionalna bo tedaj pozvala delavstvo, da enoglasno odgovori: NE MARA-MO VOJNE! KAJTI ČE PRIDE KLJUB TEMU DO VOJNE, TO VEČ NE BO VOJ-

NA, NEGO SPLOŠNA IN VELIKA SVE-TOVNA REVOLUCIJA!

Bodočnost je videti zelo mračna. Ne-prestano rastejo težave. Ali sredi vseh teh nesreč, ako bo delavski razred umel gledati pravilno, da osposobi svoje vrste za udar in za odbijanje vseh napadov, lahko dočakamo hladnokrvno vse dogodke in stopamo preko vseh težkoč. Pogoj za to: da smo združeni vsi v Sindikalni Internacionali, da nas ne sme prav nič deliti, da je naša fronta čvrsta kakor jeklo, ob katerega se bodo razbili vsi napadi. In tako strnjeni in pripravljeni bomo z vero v svojo moč mirno čakali dogodke. Doživeli bomo, da posije solnce na zemljo in da pride nova doba, v kateri se bo človeštvo osvobodilo od bede in kriz.

(Dolgo in gromovito ploskanje in klici priznanja govorniku in Internacionali.)

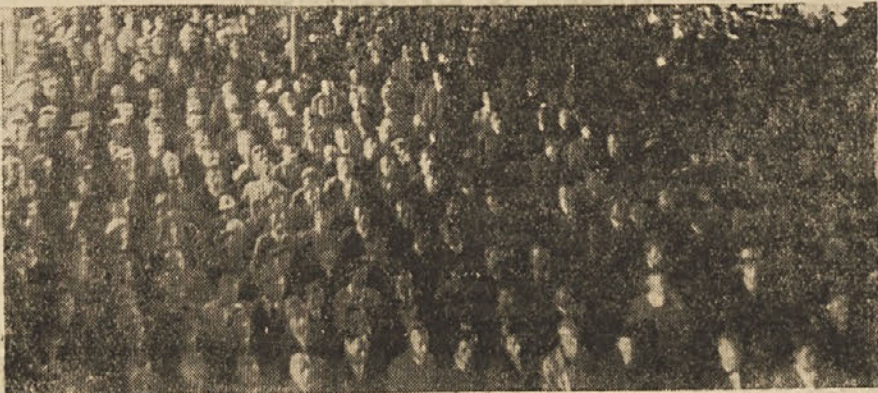

Pogled na prenapolnjeno dvorano in galerije (desno dolí predsedstvo kongresa in zastopniki Internacionalne).

Besedo je dobil s. Tarnow.

Prijetno mi je, da Vas pozdravim v imenu nemškega delavstva. Mi smo srečni, da imamo danes velik pokret. Nemške strokovne organizacije štejejo danes čez 5 milijonov organiziranih delavcev. Ali usoda našega delavskega razreda je zelo težka. Že več kakor dve leti besni težka kriza in brezposelnost. 35 odstotkov organiziranega delavstva je brez dela, a 20 odstotkov dela samo polovico delovnega časa.

Po spremembi in strmogavljenju starega kajzerskega režima smo mnogo pridobili. Ali danes nam prete, da nam to vzamejo. Izpostavljeni nismo samo napadom kapitalistov, nego tudi, žal, napadom takojmenovanih »žoltih organizacij«, ki se tudi imenujejo delavske, ki jih kapitalisti kupujejo posebno med brezposelnimi in iz njih ustvarjajo izdajalce, ki potem zavratno napadajo organizirano delavstvo. Mi se borimo proti njim z vso odločnostjo in z vso energijo. (Pri teh besedah je nekdo vzkliknil: »Živel jugoslovanski nacionalni sindikati.« Nastal je velik protest po celi dvorani, ki je hitro utihnil, ker so reditelji takoj odstranili razgrajča iz dvorane. Sledilo je gromovito in dolgotrajno ploskanje in klici: »Dol z izdajalci!«)

Del natlačene dvorane.

Mi v Nemčiji smo sredi gospodarske krize in zato tudi lažje in jasneje gledamo v njen prepad, nego je to mogoče v drugih državah. Pri nas se posebno jasno vidi blaznost kapitalističnega gospodarskega sistema. Kriza ni prišla radi pomanjkanja, nego vsled preobilnega bogastva. Kriza je zato velika, ker sistem, v katerem se vrši produkcija in prodaja, ne more več funkcionirati.

Govornik je dalje obširno govoril, kako se uničujejo industrijski produkti in bogastva prirode, da bi se zadržal padec cen blagu in živlom. Omenja, kako je v Ameriki najuglednejši zastopnik kapitala, Jounge, rekel odkrito, da je današnji položaj velika sramota kapitalističnega družabnega reda. Na Madžarskem je šef največjega finančnega koncerna napisal knjigo pod naslovom: »Somrak kapitalizma«. In sam papež javno proglašja, da izhoda iz krize ni, dokler se ne ustvari nov red v produkciji. Delavci, medtem, ne samo, da to vidijo, nego oni morajo radi posledic krize storiti vse, da se jo čimprej premaga.

To je velika in nova naloga, ki se neposredno postavlja pred delavstvo v vseh velikih industrijskih državah. Od te naloge se ni mogoče umakniti. In v tem času je bolj potreben kot kdajkoli močen in strogo discipliniran delavski pokret.

V kratkem času, kar smo med Vami, smo mi, zastopniki Internacionalne, videli, da v Vaših sindikalnih organizacijah nekaj ni v redu, da so nesoglasja. Videli pa smo, da so ti nesporazumi tako malenkostni, da absolutno ne morejo upravičiti cepitev sindikalnega pokreta. Sindikalna enotnost mora biti ohranjena za vsako ceno! Glavna naloga tega kongresa je in mora biti apel na vse delavstvo Vaše države, da se zbere v »Ujedinjenem Radniškem Sindikalnem Savezu

Jugoslavije«. Samo enotna strokovna organizacija Vas bo usposobila, da navzlic vsej bedi privedete Vaš delavski razred do boljšega življenja.

(Dolgotrajno ploskanje in vzklikanje: »Živela enotnost!«)

Sodrug Nathans govori:

Pozdravljam shod in kongres Vaše državne sindikalne centrale v imenu holandskih svobodnih delavskih in nameštenskih organizacij in v imenu Internacionalne transportne federacije. Kot zastopnik Internacionalne transportne federacije moram povedati, da je ona rada sprejela povabilo na Vaš kongres vsled važnosti, ki jo ima z ozirom na ustvarjanje edinstva Vašega razrednega pokreta. Internacionala je sprejela to vabilo z zadovoljstvom, dasi ni navada,

sodruge, delavce delavcu. Moram Vam reči, da je potrebno, da čuvate svoje edinstvo kot zenico svojega očesa. Moram Vas opozoriti na to, da kdor danes v splošnem težkem položaju, ki je na vsem svetu, cepi vrste delavske družine, kdor se odstranjuje od razrednega gibanja, ta vrši zločin nad interesi delavskega razreda, ker odpira vrata žoltemu pokretu. Veliko odgovornosti pred razrednim pokretom celega sveta prevzamejo tisti, ki hočejo danes nekaj narediti, kar je proti našemu edinstvu. Mi, zastopniki internacionalnega razrednega sindikalnega pokreta, želimo, da Vam in Vašim težavam pomagamo, da Vam pomagamo v ustvaritvi edinstva in zato smo prišli sem. Prišli smo, da tudi mi sami vidimo in slišimo, kaj je tisto, kar moti Vaše edinstvo in povemo svojo sodbo. Svojo sodbo boste izrekli tudi Vi in ne dvomim v to Vašo sodbo, ker delavska sodba v pogledu razbijanja edinstva ni bila nikdar mila, zakaj proletarijat ni nikdar ljubil razbijavev.

Lahko so razlike v taktiki, lahko so nesporazumi glede organizacijske oblike. Tudi mi v Holandiji smo imeli veliko tega. Mi pa tudi vemo, da so oblike samo oblike in da so organizacije sredstva k cilju, a cilj je zmagaja. Zato nas ne sme razdvajati oblika. Ne ustvarjamo vendar organizacije radi organizacij. Mi jih ustvarjamo za to, da nam služijo za resnične naloge našega združevanja: za borbo in za doseg cilja. Kdor se radi oblike odvaža iz celote delavskega pokreta, se od vaja iz borbe. Ali se danes sme delati kaj takega, ko se sedanji svet podira in ko nam vsaki dan dokazuje, da kapitalizem ni zmogel, da reši današnji gospodarski položaj? Sme se delati to danes, ko prisostvujemo rojstvu novega sveta? To se ne sme! To se ne sme, ker potrebno je, da smo pripravljeni na vse, ker sodelujemo pri rojstvu novega sveta, ker smo na predvečer velikih izprememb. Danes je edinstvo zapoved.

Bančni kapital vrši gospodarsko in politično diktaturo, on vlada nad vladami vseh držav; on se je postavil proti pridobitvam delavskega razreda. Poslednji dogodki v Angliji nam to ponovno dokazujejo.

Danes, 13 let po veliki svetovni vojni, vidimo boljše kakor kdaj poprej, da je nujna potreba, da se strnemo čim krepkeje in da se ne razdvajamo. Smo pred velikimi nevarnostmi, in če nikdar poprej, tedaj je danes, 13 let po vojni, nujnost, da naše organizacije organizirajo vojno proti vojni. Fašizem dviga glavo po celem svetu in zato danes, 13 let po vojni, moramo voditi vojno za demokracijo. Danes, 13 let po vojni, se moramo boriti za zboljšanje položaja in za zaščito brezposelnih.

Hočem Vas spomniti na besede tistega angleškega državnika, ki je v času vojne rekel: »Hočemo, da spreminimo Anglijo v državo, ki ne bo samo ustvarjala junakov, nego v kateri bodo lahko junaki tudi — živeli!«. Takšno Anglijo moramo ustvariti povsod, pa tudi tukaj pri Vas. Slišali smo, kar je poprej rekel Tarnow. Iz njegovih besed smo povzeli, da zato, ker je na svetu preveč kruha, morajo milijoni od gladi tavati po ulicah. Tudi mi sami vidimo, da dokler se tkanina za obleko uničuje in se žiga, da bi se ohranila ali celo dvignila cena, morajo cele množice delavstva hoditi v cunjah. Nikdar se blaznost kapitalizma ni jasneje oblikovala, kakor danes. In zato je potrebno, da sile delavskega pokreta koordiniramo, da ustvarjamo močne borbene edince in zavedno celoto, da se blaznost sedanjega kapitalističnega reda zamenja s planomernim gospodarstvom socializma. (Burno ploskanje.)

V tem smislu Vam prinašam pozdrave močne Internacionalne transportne federacije, a istotako tudi pozdrave delavcev in nameštencev Holandske. Prinašam Vam te pozdrave in želim, da Vaš kongres v vsem uspe. Posebno pa Vam sporočam našo prošnjo, da ustvarite edinstvo!

(Burno ploskanje in dolgotrajno odobravanje.)

Besedo je povzel Johansen:

Prinašam Vam pozdrave proletariata Švedske in v njegovem imenu želim kongresu najlepši uspeh.

Ker je Švedska zelo daleč od Vas in Vam naše razmere zato niso dovolj poznane, si dovoljujem, da Vam jih nekoliko razložim.

Mi na Švedskem smo srečnejši, ker imamo dolgoletne, močne sindikalne organizacije. Prve strokovne organizacije v modernem smislu so postale v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, a državna sindikalna centrala je bila ustanovljena leta 1898. Prvega junija 1931 je bilo v državni centrali vključenih 40 sindikalnih savezov s 5200 krajevnimi organizacijami in 563.745 člani. Industrijsko delavstvo v naši državi je danes skupno z vsemi ostalimi delavci organizirano v svojih strokovnih organizacijah. V vseh važnih industrijah in delavnicah je organizirano 95 % od vseh zaposlenih. Samo med poljedelskimi, lesnimi in splavarskimi delavci ter med trgovskimi nameštenci se še najdejo posamezniki, ki niso organizirani. Drugače je vse delavstvo strokovno organizirano.

V vseh področjih gospodarskega življenja so delovni in mezdni pogoji švedskega delavstva regulirani s kolektivnimi pogodbami, ki so jih sklenile strokovne in delodajalske organizacije. V švedskem delavskem pokretu ne obstojajo ne verska ne nacionalna nasprotstva. Socialistična delavska stranka je največja politična stranka švedske. Tisk je med švedskim delavstvom zelo razširjen. Stranka ima 29 listov, od katerih večina izhaja dnevno. Državna strokovna centrala in vsi strokovni savezi izdajajo svoje lastne liste, ki se, z malimi izjemami, dajejo članom brezplačno.

S temi informacijami se hočem sodružno zahvaliti jugoslovanskemu delavskemu po-

žav in iz Južne Afrike. ITF ima svoje tajništvo tudi v Aziji in na daljnem vzhodu. ITF obstoja torej v vseh delih sveta. Ona je dovolj živa in ves svet objemajoča internacionala. Internacionala transportne federacije je med drugim tudi dokazala s svojimi akcijami, za katere zna in jih pozna ves delavski pokret na svetu.

Govornik slika, kako se je ITF — bilo je leta 1927 — zanimala za pravo koalicijsko železničarjev Jugoslavije. Uspešen je bil zaključek tedanje akcije Internationale preko Mednarodnega biroa dela v Ženevi. Potrebno je čuvati pravo koalicijsko železničarjev tudi dandanes in povdarja, da je potom moralne moči Internacionalne vendar najbolj odločujoča v vsaki državi lastna moč organizacije.

Lastna moč organizacije — pravi govornik — je najboljši čuvaj bodočnosti. Lastna moč organizacije tu pri Vas je še večjega pomena, kakor kjerkoli drugod. Na Vašem današnjem kongresu je točka dnevnega reda, pri kateri se bo razpravljalo o pravi sindikalne koalicijske. Tej točki dnevnega reda posvečam kot zastopnik ITF posebno zanimanje in hočem v zvezi s tem javno povedati to-le:

Pravo koalicijsko je zajamčeno z mirovnimi pogodbami. Zgradba Mednarodne organizacije dela počiva na svobodi koalicije. Svečane obljube Društva narodov, s katerimi je Mednarodna organizacija dela ustanovljena, so podpisale vse evropske države. To so svečane obljube in one se morajo držati. Mi iz Internacionalne transportne federacije skrbimo za to, da se te svečane obljube tudi v resnici drže. In o tem se briga tudi razredni delavski pokret celega sveta, ki je zastopan v Sindikalni Internacionali.

Ali moram Vam povedati še nekaj drugega. Nekaj, kar Vam sporočam kot sodrug

Pogled s predsedniške tribune po dvorani. Desna stran ozadja in galerije.

kretu za vabilo na kongres in izročiti bratske pozdrave jugoslovenskemu proletariatu od švedskega proletariata.

(Živahno odobravanje.)

Sodrug Gál povzame besedo in govori:

Želim Vas pozdraviti v imenu delavskega pokreta sosedne Madjarske. No, takoj hočem, da tudi povem, da Madjarska in Jugoslavija nista samo sosedji, nego tudi rodina. Rodbina v pogledu težkoč, ki jih trpi delavski razred ene in druge države. Mi iz Madjarske s posebnim zanimanjem gledamo sem preko Drave, kako se razvijajo Vaše razmere. Prepričan sem, da tudi Vi od tukaj gledate z isto tako skrbjo na našo stran, tja preko Drave, v pričakovanju, da se razmere delavskega razreda na Madjarskem čimprej popravijo. In mi in vi vodimo težko borbo za osnovna prava sindikalne koalicije. In mi in vi znamo, da nam bo mogoče samo z organizirano borbo pridobiti si večji kos kruha. Mi na Madjarskem znamo, da — v kolikor Vam bo uspelo, da svoje moči pomnožite in okrepite — toliko se bodo povečale tudi naše moči: zakaj Vaša moč je tudi naša moč, ker smo vsi mi sinovi iste razredne rodbine.

Ves svet čuti težke posledice sedanje krize, krize bogastva... Tehnični napredek se uporablja samo v interesu maloštevilnih kapitalističnih močnikov tega sveta. Ne more ostati nekažnovano, da koristi racionalizacije služijo samo kapitalističnemu profitu! Težke posledice tega čutijo vse države. Trg konzuma celega sveta je oslavljen. Ojačana produktivna sila meče ogromne množine dobrin na svetovni trg, ki pa jih trg ne more prodati. Tarnow je malo prej omenil, da se tam daleč neke mečejo ogromne množine žita v morje in da se tam z njim tudi kurijo stroji. Ni treba hoditi tako daleč preko morja! Dovolj je, da odidemo v sosedno vam Madjarsko, kjer vlada glad in beda, kjer delavstvo nima kruha, in kako se pšenica denaturira, da bi ne bila uporabna za hrano človeku, ker je je — pravijo — preveč... Tarnow je omenil knjigo, ki jo je napisal neki madjarski finančnik o somraku kapitalizma. Te knjige ni napisal socialist, nego ravnatelj neke velike banke, veleposelnik, lastnik velikih kompleksov orane zemlje, gozdov in travnikov. On dokazuje v tej knjigi, da bo kapitalizem propadel, ker so trgi zaprti. Gospod grof ima prav! Samo moral bi on in njegovi razredni tovariši na Madjarskem in po celem svetu izvajati konsekvence vsled svoje nesposobnosti upravljati s svetom in z državo.

Vi imate težave v Vašem sindikalnem gibanju. Pri Vas sta dve grupi od matice razrednega pokreta. Tudi madjarski delavski pokret se mora danes boriti s sličnimi neizidanimi. Na Madjarskem in izven Madjarske so grupe, ki so se oddvojile od celote. Te grupe zabadajo nož v hrbet pokretu, pokretu, ki se ima boriti z močnim in brezobzirnim nasprotnikom. Delavci Madjarske bodo zlomili te izdajalske grupe. Verjamem, da razrednemu delavskemu pokretu v Jugoslaviji tega ne bo treba. Verjamem, da se odcepljene grupe same povrnejo v celoto. No, ako bi tega ne hotele storiti, Vi jih boste zlomili. Morate jih zlomiti, ker bodo drugače one lomile Vašo odprano moč!

Prinašam Vam pozdrave delavcev in nameščencev Madjarske. Prinašam Vam pozdrave njihovih razrednih strokovnih organizacij in Vam kličem: Živel močni »Ujedinjeni Radnički Sindikalni Savez Jugoslavije«!

(Navdušeno ploskanje in klici: »Živelo edinstvo!« — »Živel URSSJ!« — »Pogin cepčema!«)

Besedo je dobil sodrug Prašek:

V imenu »Odborovéhó združení« in čehoslovaškega proletariata Vas pozdravljam in Vašemu kongresu želim mnogo uspešnega delovanja. V njegovem imenu hvala za povabilo, ki mi je omogočilo udeležbo na kongresu, ki ima nalogo, da konsolidira razmere v razrednem sindikalnem pokretu Ju-

goslavije, in da se bavi z gospodarskimi in socialno-političnimi problemi.

Že tudi branilci kapitalizma uvidevajo, da rušitev delavskega razreda ne more privedi iz krize, ki ni nastala vsled pomanjkanja proizvodne sposobnosti ljudi, tehnike in industrije, niti vsled slabih žetev, nego je nastala vsled izobilja. Milijardo in pol bušljev pšenice, 13 milijonov vreč kave, 40.000 kg čaja, ogromne količine bombaža, volne, bakra, železa, petroleja in drugih vsemogočih stvari čaka na kupce.

Kapitalizem je nesposoben, da obvlada ta problem.

Samo solidarnost volje, kakršno tvori organizirani proletariati, lahko obvlada ta problem. Samo enaka razdelitev dohodkov, enake dolžnosti in enake pravice zamorejo odstraniti krizo. Drugačje zdravila ni.

Naša državna sindikalna centrala je predložila vladi in parlamentu zahtevo, da se delavni čas skrajša od 48 ur na 40 ur tedensko in je zahtevala, da se na teden dela samo pet dni. Mi hočemo, da se na zakoniti način postavijo meje izkoriščanju delavstva. Glede na moč naših organizacij upamo, da bo ta naša zahteva v republiki Čehoslovaški postala realnost.

V naši sindikalni centrali je 44 savezov s 366.699 člani. Nemška centrala v Reichenbergu, ki je tudi k nam priključena, ima 21 savezov s 209.164 člani. V celi Čehoslovaški je torej 575.863 strokovno organiziranih članov. Leta 1930 je število članstva naraslo za 16.341 članov.

Delavstvo Čehoslovaške spremlja Vaše napore v borbi z žutim pokretom in z ostalimi disidentskimi pokreti z največjo pazljivostjo in velikim zanimanjem. Ono je vedno pripravljeno, da Vam sodružno skoči na pomoč.

Potek in značaj kongresa.

Z veliko napetostjo se je pričakoval II. redni kongres »Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza Jugoslavije« (po slovensko: Združene Delavske Strokovne Zveze Jugoslavije). Zanimanje za ta kongres je bilo splošno v vseh družabnih slojih in to je jasen dokaz, da strokovni pokret delavskega razreda v naši državi ni neznatna stvar, ali samo zadeva nekakega ozkega delavskega kroga, nego dejstvo, s katerim računa in morajo računati tudi pridobitni krogi. Strokovni delavski pokret nima samo v preteklosti svetle tradicije, nego je danes realna moč, ki s svojo delavnostjo vpliva na politične, pridobitne, kulturne in socialne ustanove.

Posebno napeto pa so pričakovali kongresa delavci po vsej Jugoslaviji, po vseh pokrajinah in oblastih. Od splošnega delavskega sindikalnega kongresa so delavci pričakovali več stvari. Pred vsem potrebo sindikalnega zedinjenja. Edinstvo pokreta delavskega razreda, ki je baš v današnji dobi eno najvažnejših potreb in zahtev, je v srcu slehernega delavca dobilo odločne oblike in zahteve. Edinstvo sindikalnega pokreta je danes klic delavstva vseh profesij, vseh industrij.

Kongres je o tem razpravljal z vso vnemo. Drugače tudi ni bilo mogoče. Kajti na kongresu so bili delegati iz cele države, delavci, ki stoje v direktnem stiku z delavci in nameščenci v delavnicah, tovarnah, pisar-

V imenu 600.000 organiziranih delavcev Čehoslovaške Vam prinašam najlepše pozdrave, a Vašemu kongresu želim najlepší uspeh.

(Živahno odobravanje.)

Kot zadnji govornik je dobil besedo sodrug Vojin Gjurašević. Njegove prisrčne besede pozdravov kot domačina, kot predsednika zagrebškega mestnega Medstrokovnega odbora URSSJ-a, kot predstavnika zagrebških delavcev in nameščencev, so bile spremljane z živahnim odobravanjem.

Z govorom sodruga Gjuraševića je bilo svečano odkritje kongresa končano. Predsednik sodrug Bračinnac je zaključil shod in določil nadaljevanje rednega kongresa popoldne.

Množica delavcev in nameščencev se je jela polagoma razhajati. Razhod je trajal skoro pol ure. Klici edinstvu in Internacionali niso hoteli prenehati. Prostor pred palačo je dobil nenavadno lice. Navdušena množica delavstva in nameščencev, ki že nekaj let ni doživela in priredila takšne manifestacije, je ostala, razdeljena v grupe in grupice, še dolgo po zaključitvi shoda okrog palače in se pogovarjala o sličnih govorih na shodu.

nah, rudnikih, prometu, transportu, brodogradnji itd., ki čutijo to potrebo in verno tolmačijo želje onih, ki so jih poslali in katere zastopajo.

Zato je kongres odkrito in jasno govoril o problemu edinstva delavskega razreda. V tovarnah, v delavnicah, v pisarnah, v rudnikih, v prometu itd., ne dele delavstvo in nameščentvo verske in nacionalne razlike. Vsi so samo plačane moči. In zato je logično, da se ne smejo deliti na razne organizacije.

Delavcu je odrejeno mesto v človeški družbi po njegovem razrednem položaju. Zato mora tudi njegova organizacija izhajati iz tega razrednega položaja in ne more biti ne verska, ne nacionalna, nego samo razredna, strokovna organizacija, ki jo pri nas in po vsem svetu predstavljajo svobodni sindikati. Vse druge organizacije, ki nimajo značaja svobodnih sindikatov, nego žele delavstvo deliti na verske, nacionalne in temu podobne razlike ter jih na teh razlikah cepijo, niso sindikalne, nego politične organizacije. V njihovi malhi se skriva protidelavska tendenca. Edinstvo delavcev je mogoče samo v nepolitičnih, versko nevtralnih in razrednih internacionalnih organizacijah, kakor so svobodni sindikati.

Zato je kongres posvetil posebno pozornost za enotno in čim intimnejšo medsebojno sodelovanje svobodnih delavskih sindikatov. V tem vprašanju je bilo posebno dragoceno sodelovanje zastopnikov internacio-

nalnega pokreta. Pazljivost, ki jo je pokazala Strokovna Internacionala in z njo strokovna Internacionala lesnih delavcev, transportne federacije ter fabriška in živežarska internacionala, je vzpodbudna in blagodejna. Velika osebna požrtvovalnost sodrugov Jouhauxa (Paris), Tarnowa (Berlin), Nathansa (Amsterdam), Johansena (Stokholm), Praška (Praga), Gála (Budimpešta), ki so na kongresu v imenu internacionalnega sindikalnega pokreta sodelovali, je dokaz velike pazljivosti in ljubezni, ki jo goji internacionalni proletariati do svojih jugoslovenskih delavskih bratov in sodrugov.

Modri svet zastopnikov internacionalnega sindikalnega pokreta zastopnikom jugoslovenskega sindikalnega pokreta je zvenel v klasičnem izreku sodruga Tarnowa, izrek, katerega so ponavljali vsi drugi:

Pa bodisi, da so razlike med našimi organizacijami še takšne in tolike, one so vključ temu preveč neznatne in malenkostne v oči gled težini delavskega položaja. Zato morajo biti vse razlike premagane, edinstvo ustvarjeno kljub vsem neštetim in fiktivnim težkočam. S svojo avtoriteto bo Internacionala še tudi dalje, do konca aprila 1932 vršila posredovanje. A nato bo izrekla svojo sodbo, ki bo obvezna za vse, ki žele, da bodo člani Internacionalnega sindikalnega saveza. (»Amsterdamske Internacional«.)

Odlok zastopnikov Internacionalne so delegati kongresa pozdravili z burnim navdušenjem. To navdušenje po edinstvu, ki je bilo manifestirano na vse strani, je dokaz, da bo ono tudi v resnici izvedeno in da stoji naš strokovni pokret v vsej državi v razmahu in zanosu razrednega edinstva pred velikim poletom, pred lepo žetvijo, ki ga bo dalo edinstvo pokreta.

Statut državne sindikalne centrale, pravilnik o razgraničenju dela med posameznimi savezi, načrt o izgraditvi administracije državne sindikalne centrale in njenih pokrajinskih central in druge uredbe okrog notranje izgradbe sindikalnega pokreta, so prepojene z željo, da naj bo edinstvo čimprej izvršeno.

Vrata so odprta!

Razgovori o spornih vprašanjih z zainteresiranimi organizacijami v sestavi državne sindikalne centrale, kakor tudi z onimi organizacijami, ki so izven nje, se lahko vodijo brez težkoč ter se po vseh teh razgovorih, ki jih bodo imele organizacije med seboj, počaka arbitraža Internacionalne.

Veliko pazljivosti je kongres posvetil tudi socialno-političnim in gospodarskim vprašanjem. O vprašanju svobodne delavske koalicije, ki je sedaj posebno aktualno, se je široko razpravljalo. Mnogo sklepov o tem,

Zastopniki Internacionale in iz drugih držav pri izhodu.

ki naj služijo kot podlaga za sindikalno akcijo, je bilo soglasno sprejetih.

Polna dva dni je imel kongres dela čez glavo. A dan poprej, na predvečer kongresa, v soboto, je bil izpolnjen z diskusijami o ustvaritvi edinstva in vrnitvi ORSJ-a v celoto pokreta. Tudi tukaj so aktivno sodelovali zastopniki Internacionale. O vsem tem našem in njihovem delu, je po zaključku kongresa rekel **Jouhaux**, poslavljajoč se:

»V veliko srečo si štejem, da sem prišel k vam. V soboto, na sestanku smo videli, s kakšno dostojnostjo in strastjo vodite svoje diskusije. In reči moram, strast ni slaba oblika. Naši borci ne gledajo življenja z materijelnega stališča, in zato ga tudi ne gledajo mirno. Oni se bore za ideal in to jih napaja s strastjo. In strast zopet budi energijo in razvija moči, ki so potrebne, da se obvladajo težave in dosežejo veliki cilji. Videli smo, da je pri vas nezlomljiva volja, da razvijete in dvignete svoj pokret. Vi pri tem apelirate na pomoč Internacionalnega sindikalnega saveza. Zagotavljam vas, da lahko na to pomoč vedno računate. Internacionalna ne deli ne narode ne delavske pokrete na velike in male. Ona pozna samo eno:

da se nahajajo v vseh državah izkoriščani in da vsi ti želijo, da dosežejo boljše, višje in kulturnejše življenje. Doseči pa morejo to samo v popolni enakosti in v popolni mednarodni solidarnosti.

Z napori in borbo za boljše življenje razvija delavstvo svojo organizacijo. Tudi pri nas je organizacija dobro razvita in zagotovljen sem, da Vas bo Vaša železna volja, Vaša strastna delavnost in Vaša razvita inteligenca privedla do tega, da premagate vse težkoče in ustvarite močan pokret.«

Po dopoldanski manifestaciji je kongres nadaljeval svoje delo v veliki dvorani Novinarskega doma.

Kot prvi je pozdravil kongres zastopnik ministrstva socialne politike dr. Dušan Jeremić, ki je izrekel priznanje delavskim sindikalnim organizacijam za njihovo delo na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju vsake posamezne države. Svoj govor je končal z željo, da naj završi kongres svoje delo s popolnim uspehom.

V imenu Internacionalnega biroa dela v Ženevi je pozdravil kongres referent iz Jugoslavije **Pera Blašković**.

Nato so pozdravili kongres zastopniki **Saveza grafičnih radnikov (ca)** in **Saveza bankovskih činovnikov**, so druga **Regel** in **Kurtagić**.

Kot zadnji je pozdravil kongres v imenu Centralnega sekretariata Delavskih zbornic in vseh delavskih zbornic v državi sodrug **dr. Živko Topalović**.

Bili so še prečitani mnogoštevilni pozdravni brzojavi in pisma iz cele države ter inozemstva, ki so jih pisale mnogoštevilne strokovne organizacije. Nato je kongres počastil spomin članom, ki so zadnja leta umrli pri nas in v inozemstvu, in to so: **Anton Šmit**, ki je bil na zadnjem kongresu referent o skrbi za delavsko omladino, **Ivan Tokan**, tajnik osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani in dolgoletni tajnik Strokovne komi-

sije. **Mirko Štimaly**, tajnik Saveza živežarskih radnikov v Zagrebu. **Milan Vujković**, tajnik Saveza monopolskih radnikov i radnica v Beogradu. **Artur Torberg**, predsednik švedskega sindikalnega pokreta. **Jensa Jensen**, ugledni član danskega pokreta. **A. Kristjansena**, blagajnik danskega pokreta. **Samuel Yudico**, odlični zastopnik meksikanskega pokreta.

Ves dopoldan prvega dne je bil izpolnjen z referati. Sodrugi **Bogdan Krekić** je izpolnil na 117 straneh tiskano poročilo o delovanju URSSJ. Za njim je govoril sodrug **Jova Jakšić** o statutu, nato pa so sledili trije referati o socialno-političnih zahtevah (sodrugi **Stojiljković** o socialno-politični zakonodaji, sodrug **Kurtini** o zaščiti mornarjev in sodrugi **Hadnadjev** o zaščiti poljedelskih delavcev). Sodrugi **Stanko** je referiral o nasprotnikih razrednega strokovnega gibanja, a h koncu sodrug **Pfeifer** o položaju in zahtevah delavskega razreda.

Okrog 7. ure zvečer je kongres prekinil delo. Ob 8. uri je bila skupna večerja, kjer je pevski zbor »Jednakost« zapel lepe delavske pesmi,

med katerimi so vzbujale slovenske živahno razpoloženje.

Drugi dan se je delo nadaljevalo ob 8. uri zjutraj v komisijah.

Popoldne ob 2. uri se je kongres nadaljeval v plenumu in razpravljalo o poročilih in predlogih komisij.

Od komisije predložene resolucije so bile v plenumu sprejete soglasno, istotako tudi poročilo centralne uprave. Absolutorij stari upravi je bil izglasovan soglasno proti glasu zastopnika Ors-a sodr. Jakomina.

Napoved je bila izvoljena nova uprava centrale URSSJ.

Od kongresa in delegatov se je poslovil sodrug **Léon Jouhaux** kot zastopnik Sindikalne Internacionale ter francoskih sindikalnih organizacij in istotako v imenu zastopnikov internacionalnih strokovnih tajništva z besedami, ki smo jih malo prej zapisali.

Predsednik kongresa sodrug **Blagoje Bračinac** se je zahvalil zastopnikom Internacionale, delegatom in gostom ter zaključil kongres ob 8. uri zvečer. Njegove zaključne besede so bile pozdravljene z burnimi klici in ploskanjem.

Sklepi kongresa in resolucije.

Po zaslišanju referatov posameznih točk dnevnega reda in po napornem delu v komisijah je bila otvorjena debata po posameznih točkah dnevnega reda in so bili sprejeti predlogi in resolucije, ki jih tukaj v izveščku podajamo.

Dosedanje delo centrale URSSJ-a.

Ustmeno in tiskano poročilo centralne uprave URSSJ-a je bilo soglasno vzeto na znanje. Istotako je bilo odobreno delo v zvezi za vpovstavitve edinstva sindikalnega pokreta.

V zvezi s tem se je osvojil sklep zastopnikov Sindikalne Internacionale v zvezi z rezultatom seje paritetne komisije od 26. septembra 1931 s sklepom, da se o tem obvesti Internacionalni sindikalni savez.

Sprememba statuta URSSJ-a in izgraditev organizacij.

Predlogi glede spremembe statuta URSSJ-a so bili v komisijah precej izpremenjeni. Predlog o razmejitev organizacij je komisija istotako bistveno izpremenila.

Te izpremembe, ki so se izvršile v komisijah, so se ozirale na koristi pokrajinskih organov URSSJ-a in tudi na finančne moči sestavnih organizacij URSSJ-a.

Predlogi, ki so bili v zvezi z razmejitvijo, so bili izdelani bolj elastično. Kategorično postavljene določbe, kakor so bile postavljene v prvotni osnovi kongresnega referenta, so odklonjene. Poleg tega je omogočeno, da se odredbe o razmejitvi modificirajo soglasno z raznimi razmerami v državi. Vendar so sprejeti predlogi prepreženi s principi, ki bodo omogočali, da se naš strokovni pokret sčasoma oblikuje v enotno in dobro organizirano celoto.

Pri predlogih, ki so bili v zvezi s statutom in pri predlogih v zvezi razmejitve organizacij, so se komisije posluževale resolucij **Ljubljanske Strokovne komisije**. Realizacija teh resolucij — kar se tiče Dravske banovine — je s tem omogočena.

Sklepi, ki jih je kongres na podlagi teh predlogov naredil, bodo omogočali tudi organizacijam izven URSSJ-a, da najdejo svoje mesto v organizacijskem sklopu državne sindikalne centrale.

Svobodni sindikati in njihovi nasprotniki.

Ta resolucija je v celoti sprejeta, kakor je bila od referenta predlagana. Samo neke misli so precizneje izražene.

Socialno-politične zahteve.

Predlog resolucije o splošnih zahtevah na terenu socialne politike je komisija spopolnila s konstatacijo, da se pozitivne odredbe zakona o zaščiti delavcev ne izvajajo.

Delovni čas v trgovinah in obrti.

Tu se je posebno poudarila situacija o delovnem času. Uredbo o delovnem času se mora revidirati in to posebno v vprašanju delovnega časa, ki se mora ujemati z odpiranjem in zapiranjem trgovin in obratov in obratno.

Podaljšanje normalnega delovnega časa.

Važen je tudi predlog resolucije v pogledu napačnega tolmačenja in nepravilnega izvrševanja zakona o zaščiti delavcev, posebno kar se tiče podaljšanja delovnega časa za gotove skupine pomožnega osebja (sluge, čuvaji, kuhinjsko osebje, šoferji in slični). Komisija je predložila sledeče predloge:

»Kongres svobodnih strokovnih organizacij konstatira, da se je z uredbami odstopilo od odredb in zakona o zaščiti delavcev. Konkretno: V pogledu delovnega časa je izvzeto od zaščite kuhinjsko osebje po hotelih in restavracijah, potem sluge in vse ostalo nižje osebje v teh obratih. S tem je desetstisoče oseb v teh obratih prepuščeno neomejeni eksploataciji. Na isti način so izpod zaščite odredb zakona izvzeti, kar se tiče dolgotrajnosti delovnega časa, čuvaji podjetij, sluge, šoferji in slične kategorije delavcev, vsled česar je zopet desetstisoče delavcev brez edine, osnovne zaščite, ki omogoča, da se jih neomejeno ne izkorišča.

Konstatirajoč to, je kongres odločno zahteval, da se v bodoče vsled mnogoštevilnih razlogov, ki so nastali v zvezi z vedno večjo brezposelnostjo,

iščejo izhodi edino v skrajšanju, a ne v podaljšanju delovnega časa.«

Zavarovanje poljedelskih delavcev.

Glede socialnega zavarovanja je resolucija izpopolnjena z zahtevo, da morajo biti zavarovani tudi poljedelski delavci.

Pokojninsko zavarovanje nameščenec.

Poleg tega se je z naknadnimi izpopolnitvami zahtevalo, da se pokojninsko zavarovanje nameščenec, ki se izvaja potom Pokojninskega zavoda v Ljubljani za Dravsko banovino in za Dalmacijo, izboljša in razširi na vso državo in to na ta način, da objame vse skupine privatnih nameščenec, a posebno trgovske nameščenec.

Samouprava v delavskih institucijah.

Glede samouprave v socialno-političnih institucijah je sprejeta resolucija, ki zahteva, da se predvsem morajo upostaviti samoupravna telesa v ustanovah delavskega zavarovanja, pa istotako tudi v delavskih zbornicah in javnih borzah dela. Zato so brez odlašanja nujno potrebne — volitve.

Poglavje o

obrtne in rudarske zakon

zahteva uzakonitev obeh zakonov z upoštevanjem načrtov, ki jih je predložil URSSJ in delavske zbornice in da se čimprej uzakoni.

Stanovanjsko vprašanje.

V zvezi s stanovanjskim vprašanjem je sprejet predlog resolucije, v kateri se konstatira:

1. da so stanovanja v vseh naših velikih mestih zelo draga in v velikanskem nesoglasju z višinami služba delavcev in nameščenec ter uradnikov državnih in samoupravnih oblasti, pa tudi z dohodki vseh siromašnih slojev v splošnem;

2. da je vprašanje zdravega stanovanja eno od življenjskih vprašanj stanovalec, ki je pri nas posebno drastično pokazano s fakti velikega umiranja in obolenja prebivalstva vsled tuberkuloze in drugih bolezni, ki so v zvezi z nezdravim stanovanjem, in

3. da je zato splošna potreba, da se posveti stanovanjskemu vprašanju vsesplošna pazljivost in skrb.

Vsled tega resolucija naglašaja:

a) da se stavbenemu gibanju posveti največja skrb in da se ožive na to se nanašajoče odredbe iz prvotnega zakona o stanovanjih iz leta 1920;

b) da se združnemu gibanju v stavbi industriji posveča posebna skrb in z zakonskimi olajšavami omogoči razvoj združnega delovanja na tem polju, ter se tako omogoči pocenitev stanovanj in

c) da se z javno kontrolo prepreči nesolidna višina stanarine.

Socialna zaščita mornarjev.

Referentov predlog resolucije o položaju mornarjev je komisija nekoliko korigirala. Te korekture so resolucijo naredile jasnejšo in so zahteve bolj konkretno izražene. Poudarjena je potreba o sklepanju dogovorov med organizacijo mornarjev in lastniki brodov ter potreba zakonske zaščite mornarjev.

Higijensko-tehnična zaščita stavbinskih delavcev.

Posebno resolucijo je izdala komisija o položaju stavbinskih delavcev. Glasi se:

Konstatira se, da se zgodi veliko nesreč na stavbah in da so zakonski predpisi glede zaščite in zavarovanja za stavbinske delavce zelo pomanjkljivi.

Radi tega kongres zahteva:

1. da se izda posebna odredba o stavbinskih delih, v kateri bi se naj predvideval maksimalni 8 urni delovni dan in minimalna mezda, ki bi zadostovala za kulturno življenje sodobnega delavca. Z odredbo bi se morale določiti tudi odgovarjajoče kazni za kršilce, in

2. da se ustanove posebni oddelki pri Inspekciji dela za stavbinsko stroko. V službo k tem Inspekcijam dela bi trebalo privleči kot pomočnike izkušene zastopnike stavbinskih

delavcev, v katere bi lahko imeli zaupanje.

Zaščita poljedelskih delavcev.

V pogledu zaščite in zavarovanja dela v poljedelstvu je bila sprejeta posebna resolucija. V krajih, kjer so pred agrarno reformo bila velika posestva (v Vojvodini, Sremu, Slavoniji, Medimurju in Prekmurju), je ogromno število poljedelskih delavcev (čez 200.000 duš brez družin), za katere je bila možnost stalne zaposlitve, pa tudi sezonske zelo majhna. Vsled tega je to delavstvo v obupnem položaju. Vzroke je treba iskati v izvedeni agrarni reformi, ki se ni izvršila tako, kakor bi bilo potrebno in pa v krizi poljedelstva. Dohodki poljedelskega delavstva so v naravi in denarju padli vsled poljedelske krize strašno nizko, a poleg tega še ni mogoče dobiti zaposlitve. Poleg tega je položaj poljedelskega delavstva še v toliko hujši, ker je ono izvzeto od zakonske zaščite in zavarovanja.

Zato zahteva kongres:

1. Vse konvencije Mednarodnega biroa dela, ki se nanašajo na zaščito in zavarovanje poljedelskih delavcev, se naj ratificirajo in se naj na njih podlagi in na podlagi načel sodobnega delovnega prava čimprej uzakoni zakon o zaščiti dela v poljedelstvu. Ta zakon mora regulirati vse odnose dela v poljedelstvu; služinčadski odnosaj v vseh svojih oblikah; regulacijo delovnega časa; zakonsko mogočnost reguliranja minimuma eksistence za vse poljedelske delavce; predpise o posameznih in kolektivnih pogodbah, svobodo koalicijske pravice itd.

Obvezno zavarovanje poljedelskih delavcev je treba izvršiti na način, ki je z ozirom na specialne odnose v poljedelstvu mogoč.

Pri sklepanjih trgovinskih pogodb z industrijskimi državami je treba doseči čim ugodnejšo prodajo naših poljedelskih produktov, a v državi sami skrbeti, da bodo vsled nizkih prevoznih tarifov čim cenejši. Te mere bi poleg drugega pomagale, da bi se zmanjšalo število brezposelnih poljedelskih delavcev. Potrebno bi bilo tudi poljedelske proizvode osvoboditi težkih trošarinskih taks in davkov, ki se pobirajo v mestih in od banovine.

V krajih, ki imajo za to ugodnost, je treba forsirati in pomagati za dosego popolnejše oblike poljedelstva, ki zahtevajo več delovnih moči: gozdarstvo, živinorejo, mlekarstvo, sadjarstvo, proizvajanje industrijskih produktov itd.

Poleg tega bi bilo potrebno poljedelske delavce s specialnimi kurzi učiti umnega poljedelstva in istotako s pomočjo specialnih kurzov in potovalnih učiteljev razne obrti hišne industrije, kar bi delavcem v zimskih mesecih dajalo mogočnost eksistence.

Pridobitna politika in položaj delavstva.

Predlog resolucije kongresnega referenta o pridobitni politiki in o položaju delavstva je komisija sprejela v celoti.

Monopol žita.

Predlog o monopolu žita se glasi:

Kongres priznava potrebo, da se mora naši poljedelski produkciji pomagati. Kongres razume tudi potrebo, da se z reguliranjem cen poljedelskih produktov ojači moč poljedelcev.

Vendar kongres poudarja, da se morajo pri tem upoštevati interesi vseh vrst konzumentov. Zato se mora skrbeti, da se nastale difference med nakupnimi in prodajnimi cenami poljedelskih produktov ne valijo na konzumente, nego da se z njimi v obliki progresivnih davkov obremenijo premožni sloji.

Nadzorstvo nad karteli.

Karteli vedno bolj z vso spretnostjo posegajo v pridobitno življenje, ga obvladujejo vedno bolj in vplivajo na življenje prebivalstva. Pred kratkim se je ustanovil pri nas kartel lastnikov drv in premoga, katerega cilj je, da diktira tržne cene. Z ozirom na predstoječo zimo in na siromašen položaj ogromnega dela mestnega in vaškega prebivalstva, kongres zahteva, da se poslovanje lesnega in premožovnega trga, kakor tudi vseh drugih kartelov, podvrže javni kontroli in da se jim onemogoči diktiranje cen. Kontrolo morajo vršiti skupno oblast in prebivalci.

Uvedba javnih del.

V zvezi z merami o pridobitni, s katerimi bi se naj pobijala brezposelnost, je komisija izdelala resolucijo o uvedbi javnih del. V tem pogledu so poudarjene sledeče zahteve:

Poleg skrbi za prehrano krajev je potrebno, da se da takoj možnost, da se začnejo izvrševati javna dela, ki so določena in predvidena. S tem bi se ne dalo dela samo brezposelnim, nego bi se ustvarilo trajne pogoje za nadaljnji uspešen razvoj na pridobitnem in socialnem polju.

odrekel. Okrožno sodišče pa je ta priziv tovarne Westen zavrnilo in potrdilo sodbo okrajnega sodišča, s katero je tovarna Westen obsojena plačati delavcu za nadure znesek Din 4.611,50 in vse pravdne stroške. Tovarna Westen mora plačati delavcu tudi stroške prizivnega postopanja. Okrožno sodišče je izrečno izjavilo, da tisti zavrtki z napisom: »Reklamacije je javiti takoj po prejemu plačila«, nimajo nobenega pomena glede nadur. S tem se delavec še nikakor ne odreče plačilu zakonitega 50% povška za nadure, § 10 zakona o zaščiti delavcev, ki zahteva plačilo 50% povška za nadurno delo v industrijskih obratih, je prisilnega značaja in se delavec tej svoji pravici v službi za naprej sploh ne more odreči. Takšna pogodba bi bila neveljavna.

II.

Sodba proti kamnologu »Granitolom« v Hudem kotu pri Ribnici na Pohorju.

Hude boje za nadurno delo so imeli že od letošnje pomladi naprej tudi delavci v Ribnici na Pohorju, ki delajo v tamošnjih kamnologih ing. Lenarčiča v Josipdolu in »Granitolomu« Anton Res in drug v Hudem kotu. Delavci, ki so tam zahtevali plačilo 50% povška za nadure, so bili odpušteni iz službe, a potem, ko so hoteli delodajalca tožiti pri sodišču, jim zopet občina ni hotela dati ubožnih spričeval, ter so se morali pritožiti na sresko načelstvo v Prevaljah, ki je nato naročilo občini izdajo ubožnih spričeval. Sedaj je že vloženih več tožb. Ta teden je izšla prva sodba proti tvrdki »Granitolom« Anton Res in drug, ki si je šla celo po zastopnika v Zagreb, odvetnika dr. Ivo Politeja. Tožec delavca pa je zastopal odvetnik dr. Reisman iz Maribora. Tudi v tem slučaju je zahteval delavec M. G. plačilo 50% povška za nadure, ki jih je izvršil pri »Granitolomu« v času od 3. avg. 1928 do 10. marca 1931. Tožena tvrdka »Granitolom« se je branila plačati te nadure s 50% povškom, češ da je njen obrat sezonski in da smejo vsled tega njeni delavci zahtevati 50% povšek le za preko 10-urno delo, ne pa za delo, ki so ga opravili preko 8 ur dnevno. Tudi bi morali delavci po delovnem redu, ki je potrjen od Inspekcije dela v Mariboru, prijaviti svoje ugovore glede izplačila tekom 14 dni po izplačilu. Teja baže tožnik-delavec ni storil in je zato zgubil pravico, sedaj zahtevati naknadno plačilo za nadure.

Sodišče pa je vse te ugovore zavrnilo in obsodilo toženo tvrdko »Granitolom« na plačilo zneska Din 1.680.— s 5% obrestmi in pravnih stroškov.

Razlogi sodišča:

Podjetje »Granitolom« je industrijsko v smislu § 6 zakona o zaščiti delavcev. Če ima tožena tvrdka »Granitolom« na svojem delovnem redu zapisano pripombo »sezonski obrat«, je to brez pomena, ker ima zaposlenega okoli 120 do 150 delavstva, toraj preko 15, kakor predpisuje § 6 zakona o zaščiti delavcev. Tudi je sodno znano, da obratuje tožena stranka pozimi in poleti z več kakor 15 delavci.

Delovni red je sicer res potrjen od Inspekcije dela Maribor, vendar tako potrdilo ne more razveljaviti zakona in preobračati določbe zakona. Zato tožnika tudi ne veže določba delovnega reda, češ da je proteste zoper pogrešno izplačane zasluge prijavljati takoj ob izplačevanju, odnosno proteste zoper nepravilne obračune najkasneje tekom 14 dni po izplačilu pri polirju. Tožniku torej gre za nesporno ugotovljene nadure 50% povšek.

III.

Neveljaven dogovor za 25% nadurni povšek.

V smislu gornjih jasnih razlogov sodb okrajnega sodišča v Marenbergu in okrajnega sodišča v Celju kot II. instance, ki temeljijo na določilih zakona o zaščiti delavstva in občega državlanskega zakona, je toraj popolnoma neveljaven dogovor, ki so ga sklenile s svojim delavstvom nekatere tekstilne tovarne v Mariboru, da bodo plačevale za nadurno delo le 25% povška. Vsi delavci, ki dobivajo za nadurno delo pri teh tovarnah le 25%, imajo pravico, da vsak hip še iztožijo od tovarn ostalih 25%. Čas imajo za to tri leta, ker zahtevki iz delavskih mezd po treh letih zastarajo.

ZAHVALA.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem vsem sodelujočim in dobrotnikom valjarne in železarne šture, kateri so mi darovali za časa moje bolezni znesek Din 118.—

Jager Anton.

RUDARJI.

Pomoč pokojninski blagajni rudarjev je nujna.

V kako težkem položaju se nahaja pokojninsko zavarovanje rudarskega in plavžarskega delavstva, smo že večkrat poročali. Nešteto posredovanj se je že izvršilo pri posameznih vladah v teku zadnjih pet let. Ali brez uspeha.

V glavnem upravnem odboru bratovskih skladnic se je že pred leti izdelal kompromisni načrt pravilnika, potem katerega bi se vsaj kolikor toliko pravilno uredilo to, za prizadeto delavstvo tako važno vprašanje. Ali tudi to se ni uresničilo. Ministrstvo si od časa do časa pomaga s tem, da zvišuje prispevke in podaljšuje čakalno dobo. Zadnji toza-

Okusna in zdrava je kolinska kava!

devni odlok je prinesel zvišanje prispevkov od 7 na 12% kategorijske mezde. To znači mesečni prispevek od Din 70 na Din 120, od katerega zneska plačata zavarovanec in podjetje vsak polovico.

Ali vse to nič ne pomaga. Vedno zmanjševanje kroga zavarovancev, ki prispevke vplačujejo, in pa vedno večje število upokojencev, ki pokojnino prejemajo, je privedlo pokojninsko blagajno tako daleč, da se izdatki še komaj krijejo z dohodki. O kakšnem nabiranju kapitalne rezerve za bodoče upokojence sploh niti govora ni. Ker se pa to stanje vedno poslabšuje, je pričakovati v najkrajšem času velikega znižanja sedanjih pokojnin ali zopetno visoko zvišanje prispevkov. V sedanjih težkih razmerah pa ni oportuno ne eno in ne drugo.

Iz zgoraj navedenega sledi, da je sanacija pokojninskega zavarovanja, ne da se oškoduje prizadete zavarovance in upokojence, nemogoča, razen če prisloži država na pomoč. Ker pa je s te strani zelo malo upanja na uspeh, bi bilo jako dobro, če bi se naši kr. banski upravi, v katere področje spada to vprašanje, nekoliko približje obrazložilo katastrofalno stanje rudarskega zavarovanja. Zakaj ona ima možnost, da vstavi v bodoči svoj proračun gotov znesek, s katerim bi se vsaj začasno rešilo to vprašanje.

Tozadevno bo treba, da prizadeti zavarovanci odpošljejo deputacijo k banu in ga zaprosijo za pomoč. Mi smo uverjeni, da bo kr. banska uprava upoštevala to njihovo prošnjo. Pokojnine so neverjetno nizke, a oni, ki plačujejo, pa tudi ne zmorejo večjih prispevkov.

Iz revirjev TPD.

Tako žive naši rudarji.

Neuspeh v obrambi prej veljavnih mezd rudarjev pri Trboveljski premogokopni družbi se še le sedaj kaže v praksi, ko rudar dobi svoj »zaslužni izkaz« za storjeno delo, pa vidi, da pri istem naporu delu in ob isti storitvi kakor prej ne prejme samo 2,50 do 12 odstotkov, temveč tudi do 25 odstotkov manj!

Samo ob sebi umevno je, da rudarji reklamirajo, če le morejo, da si še izbijejo kakšen dinar. Vrše se pravi sejmi po pisarnah, kjer se vpije sem in tja. »Ne moremo več dodati,« pravijo uradniki, a delavci se pa zopet pridušajo, da to ni noben zaslužek.

Med tem časom pa se je špehi podražil za 2 Din pri kilogramu, moka pa za 75 para in pravijo, da bo še dražja. Ljudem manjka kredit, rudniški konzumi izdajo življenjskih potrebščin omejujejo, a privatni trgovci in delavski konzumi še sicer dajejo s težkim srcem na večer up in premišlujejo dan za dnem, kdaj bodo viseli na črni občinski deski.

Zima se bliža. Otroci pa raztrgani in bosi. V šolo ne bodo mogli. Starši sami niso nič na boljšem. Povsod je kriza, pravijo ljudje.

STROKOVNI VESTNIK.

Sklicanje VII. kongresa Saveza Metalških Radnika Jugoslavije.

Na podlagi § 8 saveznih pravil se sklicuje kongres, ki se bo vršil dne 22., 23. in 24. novembra 1931 v Beogradu. Za kongres je pripravljen sledeči začasni dnevni red:

1. Otvoritev kongresa.
2. Poročilo verifikacijskega odbora.
3. Poročilo: a) tajnika; b) blagajnika; c) nadzornega odbora.
4. Savezni pravilniki.
5. Splošni položaj in delavska zakonodaja.
6. Volitev nove uprave.
7. Prošnje in pritožbe.
8. Razno.

Na kongresu imajo pravico udeležbe z glasovalno pravico:

Delegati podružnic, ki so izvoljeni na občnih zborih podružnic soglasno, točka 7. saveznega pravilnika in člani centralne uprave ter finančne kontrole.

S posvetovalnim glasom: oblastni in okrožni tajniki, referenti, ki jih odredi centralna uprava in zastopniki URSSJ-a, kateremu Savez pripada.

Podružnice volijo delegate za kongres: na vsakih 200 članov po enega delegata.

Centralna uprava
SMRJ.

Dva novi važni sodbi o nadurah.

Tovarna Westen v II. instanci. — Delovni red, četudi potrjen od Inspekcije dela, ki se protivi zakonu, je neveljaven. — Tudi »Granitolom« v Breznu obsojen.

I.

Ta teden je izvojevalo delavsko gibanje za plačevanje nadurnega dela s 50% povškom zopet dve važni razsodbi okrajnega in okrožnega sodišča, ki bodeta menda delodajalce, posebno pa inozemske fabrikante, končno izučili in napravili definitiven red po tovarnah.

Pri okrožnem sodišču v Celju se je vršila razprava v tožbi predelavca F. B. proti tovarni A. Westen d. d. Gaberje pri Celju, ki je bila že pred okrajnim sodiščem obsojena, da mora predelavcu B-ju plačati za opravljene nadure 3 leta nazaj 50% povšek v znesku 4.611,50 Din. Tovarna Westen se je proti tej sodbi pritožila na okrožno sodišče in trdila, da delavcu ne gre plačilo 50% povška za nadure, ker jih je opravljal prostovoljno, ker tovarnar sploh ni vedel za delavčovo nadurno delo, ker delavec do izstopa ni nikdar zahteval plačila nadur, ampak baže sprejemal mezdo v zavrtkih z nadpisom:

»Reklamacije je javiti takoj po prejemu plačila.«

S tem se je baže delavec sam pravici po plačilu 50% povška za nadure molče

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Hrastnik.

Kakor čitamo v »Jutru« in »Jugoslovani« o raznih shodih, katere sklicuje Nar. strok. zveza v Trbovljah in drugih krajih in kateri so po pisanju gori navedenih listov zelo dobro obiskani, se nam je čudno zdelo, da ti ljudje v Hrastniku ne spravijo skupaj niti 10 odstotkov od tega, kar v Trbovljah itd. Zato se nam zdi, da vse skupaj ne odgovarja resnici, kar ti ljudje poročajo o svojih velikanskih shodih. Tako so za nedeljo, dne 27. septembra 1931 zopet sklicali tak veličasten shod in čeprav so že teden dni prej agitirali po celem Hrastniku, se je vsega skupaj zbralo komaj 30 ljudi, in to večinoma naši člani, kateri so bili radovedni, kaj bo povedal g. Koren o uspehih intervencij. Shod je bil pri g. Senica. Čudili smo se, ko smo prišli v lokal in se nam je prvi pogled ustavil pri predsedniški mizi, za katero so sedeli gospodje s steklenico žganja, katera je pa bila že do polovice izpraznjena. Ali so to gospodje sami izpili, ali so tudi drugim navzočim ponudili, da si dušo privežejo, tega ne vemo. Vsekakor pa se iz tega vidi dobro srčnost teh gospodov. Otvoril se je shod in kot prvi govornik je nastopil g. Kravos, specialist v rudarskih zadevah. G. Kravos je razlagal pomen organizacije za delavstvo in priznal, da današnje strokovne organizacije niso dovolj močne, da bi kak uspeh napravile in naglasil, da je potrebno, da se vsak delavec organizira in da le močne strokovne organizacije nekaj pomenijo. Pozabil je pa povedati, da smo imeli take močne organizacije in da so bili baš ljudje, kateri se pri Nar. strok. zvezi skušajo povzpeti na vodilna mesta, glavni krivci, da so se naše organizacije razbile. Dotaknil se je tudi internacionalizma in ga skušal očrniti, kar se mu pa ni posrečilo. Priglasil se je k besedi steklar, kateri je gospodom povedal, da so v njihovih vrstah krivci, da so naše strokovne organizacije sedaj slabe. Sedaj prihajajo med delavstvo s parolo: vsi v nacionalne strokovne organizacije, in vendar so baš te sorte organizacij bolj podjetniške kakor delavske. Zato je dokaz tu, ker so podjetniki darovali težke vase za ustanovitve takih organizacij, da tako skušajo naše organizacije razbiti. Razumem se, da se jim to ne bo posrečilo in čeprav se na glavo postavijo, G. Kravos je rekel, da to ni res in se v tem zanikanju ni domislil, da je Stan-kovičev »Rad i Trud« to črno na belem priobčil. Darovali so, piše »Rad i Trud«, sledeči podjetniki in ustanove: Industrialec V. Ilić, Svetozar Godjevec, Dragiša Matejčič, Vlado Teokarić, sladkorne tovarne, Prva srbska parna pivovarna, Obrtna zbornica, tovarna asfalta, Srborit, premovalnik Rtanj, Srbske topilnice itd. Prva zbirka je dala od 37 darovalcev znesek Din. 89.500 Din. No, gospodje, ali to niso zadostni dokazi? Delavci pa naj sedaj sami sodijo, katera organizacija je podjetniška in katera je delavska. Nato je še soder. Verden govoril o težkem stanju rudarjev in gospode opozoril, da kljub obljubam in intervencijam do danes še niso nič napravili za rudarje in čeprav se imenuje narodni. Priglasil se je k besedi še g. Koren iz Trbovelj in govoril o kuluku in bodočih volitvah. Shod se je zaključil in gospodje so »članstvo« naprosili, naj ostane še v lokalu glede internega razgovora. Ostalo jih je 10 in to 5-6 iz Trbovelj ter g. Kravos.

LESNI DELAVCI.

Dne 4. septembra 1931 se je vrnil v Starem trgu dobro obiskan shod tamošnjih lesnih delavcev. Shodu je prisostvovalo tudi precej lesnih delavcev, ki še niso pod okriljem strokovne organizacije in je tudi njim jasno, da kliče današnji čas vse delavstvo v enotne strokovne organizacije, ki bodo zmoglo varovati vse delavske interese. Delavstvo, osobito lesno delavstvo v Starem trgu, se mora priznati, da ne stoji pod minimum svoje izobrazbe, vendar pa ni tiste dobre volje do strokovnega pokreta, kolikor ga zahtevajo današnje vsakdanje potrebe. Ne smemo pozabiti, da tudi drugod, ne samo v Starem trgu, delavci izvajajo abstinenco napram strokovnemu pokretu in to največ iz razlogov na že pretekle čase, v katerih je vihar vihar razdiranja in pa cepeljenja strokovnih organizacij v korist posameznim frakcijam, odnosno njihovim vodilnim organom. Tisti časi so minili, delavski pokret se čisti in utrjuje. Ne pozabijo pa naj tisti to, da bo tudi njim potrebno se približati delu na strokovnem polju, ker današnji čas to zahteva, ker le energična sila organiziranega delavstva bo zmogla obvarovati nadaljnje napade naših socialnih pridobitev, za katere smo vodili ljute borbe. Na shodu je poročal s. Erjavec o poteku skupščine lesnih delavcev, o kongresu Strokovne komisije in URSSJ-a, katera slednja sta se vršila v preteklem mesecu.

Dalje je poročal o spremembah podpornega sklada, za katerega se je skupščina izrekla in radi kakšnih razlogov je bil sprejet. Isto se je poročalo o starostnem skladu, za ustanovitev katerega je bila mariborska skupščina in da je letošnja skupščina ta predhodni pravilnik sprejela z ozirom na žive potrebe današnjega časa. Tako je potekel shod mirno in vsakdo je uvidel, da je žetev lesne industrije v Starem trgu bogata, ali ne za do kosti izmogočano delavstvo, temveč za lesnoindustrijske podjetnike, kateri popolnoma nič ne občutijo na svojih žlebovih vsakdanje krize, na drugi strani pa delavstvu priteguje ta kriza jermen na trebuhu.

Proč z mlačnostjo! Samo dobra volja do strokovne organizacije, iz katere bo nastala močna fronta proletariata, nas bo rešila pogina.

MODISTINJE.

Delovne in življenske razmere modistinj-pomočnic. Izboljšanje razmer le potom strok. organizacije. Modistinje, organizirajte se!

Zakaj je njih položaj obupno slab? Navajamo nekaj števil, ki veliko povedo. V tej stroki je bilo v Sloveniji:

Leta 1926 50 obratov s 60 pomočnicami in 120 vajenkami; leta 1929 54 obratov z 88 pomočnicami in 106 vajenkami; leta 1931 53 obratov s 105 pomočnicami in 93 vajenkami. (Od vseh teh števil odpadde nad polovico na mesto Ljubljana).

Iz tega razvidimo, da se jemlje vajenk v učenje več ko dvakrat preveč. Od leta 1926 do 1932 bo nanovo izučenih 319 modistik. Če prištevamo še onih 60, ki so bile kot pomočnice zaposlene 1926. leta, je skupno število 379. (Brez onih, ki so že takrat bile brezposelne). Dela pa, kakor vidimo, je samo za 105 pomočnic. Kam naj gredo ostali dve tretjini. Kako naj se preživljajo...? Osamosvojiti se (postati mojstrice) ne morejo. Še teh je preveč! Kakor vidimo, obrati so porasli od 50 samo na 53.

Vsakomur bo jasno, če se zamisli v te številke, da je tu rak-rana, ki slabša položaj v tej stroki zaposlenega osebja, pa tudi stroki sami silno škoduje!

Gotovo je, da takrat, kadar je delovnih moči gotove stroke preveč, na trgu cena tej delovni moči pada, ker boj za eksistenco je brezobziren in se v sili ponuja najnižja cena, samo da se pride do brega zasluzka. Kak je zasluzek v tej stroki? ŠKANDALOZEN. POVPREČNI DNEVNI ZASLUZEK JE OD DIN 16.— DO 18.—. Ali je mogoče s tem zasluzkom živeti?

Zakaj to škoduje tudi stroki sami? Zadruga krojačev, krojačic in sorodnih obrtov rolni proti »šušmarstvu«. Kdo pa je temu kriv? Delavstvo gotovo ne! Krivi so podjetniki sami! Zakaj se jemlje toliko vajencev v učenje, ko je znano, da dela potem, ko so izučeni, dobiti ne morejo. Seveda, vajenka je zastoj delavna moč. Ko se izuči, ko jo je treba plačati, se jo odpusti. Dela pri najboljši volji najti ne more, zlasti če ni imela prilike, da se v stroki dobro izvežba, kar je na žalost zelo pogosto, zato prične šušmariti, ker živi mra.

Kaj napraviti? Treba je dotoknaraščanja nesamo omejiti, ampak za gotovo dobo let sploh popolnoma ustaviti. Ali je pričakovati od podjetnikov, da bodo to storiili? Malo upanja dajo dosedanje slabe izkušnje. DELAVSTVO TEH STROK MORA SAMO PRICETI ENERGIČNO AKCIJO, DA SE TO DOSEŽE, BITI PA MORA ZDRUŽENO IN STROKOVNO ORGANIZIRANO.

Pa ni samo to! Človek bi pričakoval, da se vprico tega, ker je dve tretjini delavk brezposelnih, porodi misel, da je treba delovni čas skrajšati, da jih pride več do zasluzka. Kaj še, o ironija?! Ravno nasprotno. »Delovni čas je treba podaljšati.« Tak poziv je poslala zadruga svojim članom delodajalcem in delodajalkam. Človek bi obupal vsled tega silnega razumevanja za reševanje krize. Torej še daljše delati, da bo še več brezposelnih. Ali ni to kakor dajati žejnemu soli? Toda gospodo ne skrbí, kako živi delavec, vidi le sebe.

V stroki modistik se dela po 12 in še več ur na dan. Radovedni smo, koliko je uslužbenk, ki prejemaajo za nadurno delo po zakonu o zaščiti delavcev predpisanih 50 % doplačila za čezurno delo. PRAVTAKO BI BILLO ZANIMIVO VEDETI, KAKO SO TE DELAVNICE UREJENE V POGLEDU HIGIJENSKE ZAŠČITE USLUŽBENK. Radovedni smo, KAKO SE IZVAJA ZAKON O ZAŠČITI DELAVCEV V POGLEDU ZAPOSLEVANJA MLADOLETNIH DELAVCEV IN DELAVK, KI PRAVI, DA MLADOLETNI DELAVCI DO 16. LETA ABSOLUTNO NE SMEJO BITI ZAPOSLENI DALJ KAKOR 8 UR DNEVNO?

Toda na te stvari se bomo vrnili prihodnjič. Danes hočemo mi, organizirani delavci in delavke, modistinje-pomočnice samo pozvati:

Organizirajte se! Stopite v naše vrste, postanite naše sodružice v našem pravičnem boju, za pravico in človeku dostojnejše življenje.

Brez vašega sodelovanja se vam položaj ne bo izboljšal in predručal.

Samo po sebi to ne bo prišlo. Živimo na tem svetu, tu se je treba oblačiti, treba je jesti, živeti moramo. Ustvarite organizacijo, napravite vsaj nekaj, da se te Vaše nemogoče razmere predručajo. Mi, ki smo Vas pozvali ob 12. uri, smo storiili svojo dolžnost, napravite jo tudi Vi.

Zglasite se pri Splošni delavski zvezi Jugoslavije v Delavski zbornici, pridite po pristopne izjave, tu dobite tudi druge informacije. Prijave pošljite na naslov: SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA JUGOSLAVIJE, Ljubljana, poštni predal 290.

ŽIVILCI.

Peki Ljubljana.

Po dolgem času so bila vendar enkrat odobrena pravila pomočniškega zbora v Ljubljani. Določilo se je, da se vrši ustanovni občni zbor 15. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v vestibulu Delavske zbornice, Miklošičeva cesta. Pred vsem ima pomočniški zbor namen, da zbere vse pekovski pomočnike v ta zbor ter naveže z zadrugo mojstrov obojstvo, ki so potrebni za skupno in pošteno sodelovanje. Razmere so take, da je nujna potreba, da se pekovski pomočniki zavedo težkih razmer, v katerih se nahajajo in se potom zbora upostavi zopet prepotrebna kolektivna pogodba, ki je vsem zelo potrebna. Vsekakor pa je velike važnosti za pomočnike in mojstre, ako obstoji slična ustanova, ki marsikdaj razčisti zadeve v prilog pomočnikom, ki so iz dneva v dan bolj tlačeni. Vzemimo samo današnjo situacijo v pekovski stroki, katere konca še ni videti, ki pa bi se gotovo izboljšala, ako bi bili mojstri nekoliko bolj pametni in dosledni. Vsi pekovski pomočniki pa se polnostevnilno udeležite ustanovnega občnega zbora, ki naj nam pomaga pri našem boju za našo staro pravdo.

Peki Maribor.

Mojstri v Mariboru so odpovedali kolektivno pogodbo in, kakor pravijo, bodo kmalu zaprli vse pekarnice. — Seveda, v zgubo ne bo nihče delal. Sestavila se je komisija,

ŽELEZNIČARSKI VESTNIK

Okrožnica gospoda direktorja!

Pod naslovom: »Štednja in neobhodne žrtve. Pomanjkanje dobre volje in nedovoljena agitacija« je izdal g. direktor dr. Borko okrožnico, ki jo objavljamo, da se zamore v njo seznaniti sleherni železničar. Okrožnica se glasi:

Vsem službenim edinicam!

V razpisu št. 62 od 24. t. m. sem apeliral na razumnost in poštrevnost osebja ter opozoril na neobhodno potrebo največje štednje in tudi osebnih žrtv od najvišjega do najnižjega. Povdaril sem, da je pri vse-spološnem težkem gospodarskem stanju v prvi vrsti pozvan javni nameščenec, da z razumevanjem in brez vsakršnih kritik stori vse, da se domovini pomaga; da bi pa bilo brezvestno, ako bi posamezniki ali organizacije hotele današnji težek položaj zlorabljati s kakimi demagogijami v svrhu prozorne agitacije za sebe.

Omenil sem še posebej, da bo uprava sama iskala potov, da se ublažijo že izdani, a eventualno pretrdi ukrepi, kar je n. pr. slučaj skrajšanih delovnih ur v delavnicah. Danes lahko še povem, da je že 19. t. m. na direktorski konferenci — poleg ostalega — bil obravnavan in usvojen tozadevni predlog Generalne direktcije, ki je danes odobren tudi od g. ministra oziroma od kr. vlade v največjo blagohotnostjo za delavce, a na račun drugih prevažnih izdatkov.

Kljub mojemu dobronamernemu apelu in svarilu pa se je vendar naša železničarska organizacija, ki je baš zadnje dni prirejela celo javne sestanke svojih članov, pa ne da bi se člane primerno poučilo in pomirilo, nego baš v teh težkih trenutkih bega osebje s premelevanjem in podčrtavanjem vseh znanih težkoč, izlaga se — razume se — le sporadične najdrastičnejše primere, vrši se na demagoški način ocena tekočih potreb ustanove in s tem države, pa tudi uspehov direktije, vznemirja se ljudi z zadevami, ki še niso dozorele, stavijo se z namenom zahteve, ki so z ukrepi oziroma sklepi uprave že prehitene; a nazadnje pride poziv: »združite se in stopajte v organizacijo«, ki za Vas toliko stori in uspeva.

sija, ki bo skušala sestaviti novo kolektivno pogodbo. Kakšna bo, si lahko mislimo. Vemo samo to, da je delavec večer revež. Sicer pa položaj nikjer ni rožnat, ker vedeli smo, da pridemo tudi mi na vrsto in sicer kot zadnji, zato pa tem bolj sigurno, ker kapitalizem ne pozna izjem. Dobro pa vemo, da se bodo tisti ljudje, ki nam sedaj prinašajo znižanje plač itd., nekoč sami sebe udarili po ustih ter se bodo v svoji lastni požrešnosti zadušili.

Merodajne oblasti naj vendar pogledajo, kaj se dela z ubogo pekovsko paro, ki je po splošnem mnenju za to, da gara zastoj, kupiči dobičke mojstrom dokler more in ko je izmogočala vse svoje moči, postane hlapec Jernej — in teh je na stotine.

Oblasti naj uvidijo že enkrat, dokler ne bo prepozno, da pekovski pomočniki niso zakrivali ničesar, pa vendar jim trgaajo še ta ubogi košček kruha od ust. Udarijo naj po tistih, ki so zaslužili to; nikakor pa ne gre, da bi pekovski pomočniki nosili vse posledice današnje krize.

BRIVCI.

Organizacija brivskih in vlasuljarskih delavcev in delavk.

Obnovili smo zopet našo strokovno organizacijo, ki je dolgo časa bila djana — da se tako izrazimo — ad acta.

Brivski in vlasuljarski delavci in delavke v Ljubljani smo sprevideli, da nam naših mizernih razmer ne bo zboljšal nekdo tretji, nego, da bomo morali sami prijeti vse v svoje roke.

In prišli smo v roke. Delamo in organizacija šteje že sedaj nad 60 članov. Da se niso vsi brivski in vlasuljarski delavci in delavke v Ljubljani člani svoje organizacije, je sicer žalostno dejstvo, da se še ne zavedajo, kaj so in kaj je njihova dolžnost do samega sebe in do skupnosti. Taki pomočniki so večinoma pri mojstrih, ki jih najslabše plača, ki se ne ozira na določeni delovni čas in na nedeljski počitek. In čim bolj ga izžema, tem manj se zaveda, da mu je potrebna pomoč in da je ta pomoč v skupnosti, v organizaciji.

Nedeljski počitek, ki se je izvrševal in uvaževal dolgo vrsto let, se je sedaj, ko je izvoljena nova uprava brivske zadruge, jel kršiti in nastal je naravnost kaos. Velika večina brivskih mojstrov in to znane in odlične tvrde so za nedeljski počitek. Majhne brivnice pa bi rade bile odprte noč in dan, samo da bi kdo zašel v nje, če ne drugače vsaj v nedeljo, ko boljše brivnice spoštujejo nedeljski počitek.

In sedaj je organizacija brivskih in vlasuljarskih delavcev in delavk vložila potom Strokovne komisije in Delavske zbornice na banksko upravo zahtevo, da se prepove nedeljsko delo. To zahtevo je podprla s podpisimi brivskih in vlasuljarskih pomočnikov ter s podpisimi velike večine brivskih mojstrov.

Organizacija je začela aktivno posegati v razmere, ki se imajo spremeniti in brivskim in vlasuljarskim delavcem in delavkam zboljšati mizerne razmere. Zato vsi, ki še niste organizirani, v organizacijo.

Vse to je neverjetno predrzna igra s pravnimi interesi železničarjev, železnice, države in celokupnega naroda, postopanje, ki zasluži najstrožje kazni, sodbo in obsodbo, ki ne bo izostala, ter tudi ne sme v tako težkih in resnih časih, tem manj, ker vodstvo takšne organizacije s svojim demagoškim nastopom in nedovoljeno agitacijo zlorablja zaupanje članstva in ga zavaja, zlorablja pa tudi zaupanje oblasti.

Pred takimi lažnimi prijatelji — posebnimi onimi, ki od tega izključno živijo — in njihovimi sebičnimi nameni, treba osebje resno svariti ter sploh onemogočiti tako razdiralno delo v vrstah poštenih jugoslovenskih železničarjev in obenem dobrih državljanov. To zahteva naš ugled in naš ponos! Madež demagogstva in sebičnosti, slepega nezadovoljstva in malkontentstva, nezaupljivosti in nezanesljivosti, nerazumnosti in neljalnosti, mora takoj in za vselej izginiti iz našega častnega in svetlega ščitala! V tem pravcu pozivam k sodelovanju vse in vsakogar; podrejenim starešinam pa naročam, da v svojem delokrogu podvzamejo vse naj-energičnejše mere proti vsem navedenim nezdravim pojavom, da izločijo oziroma predložijo izločitve vseh nerazumnežev in zapeljivcev. Opozorjam na v predmetu že izdano »Osebo naređenje« od 28. XI. 1930 pod št. 58-Pr-30 šefom vseh večjih edinic in na splošni razpis št. 7 od 20. januarja 1930. (Glej tudi Službeni list št. 2—5 1930.) Istotako bo direktcija sama nastopila z vso strogostjo v smislu napovedi v razpisu št. 62-31 zadnji odstavek.

Da pa bo teža zadnjih pregreškov izvesne organizacije odnosno njenega vodstva vsakomur očitna, navajam v sledečem nekatera dejstva.

Kot glavni povod zadnjim sestankom je služil začasno skrčeni delovni čas v delavnicah ter se je na tem vprašanju lomilo kopje, čeravno se je vedelo, da je to bil ukrep le prve sile v krizi in da se je stvar vrela že povoljno še enkrat v pretres ter se to izrecno tudi omenil v svojem razpisu. Sam to težka preizkušnja delavstva organizaciji služila samo v svrhu agitacije in reklame, je jasen dokaz dejstvo, da je proglasila povečanje delovnega časa kot uspeh intervencije svoje deputacije, ki je bila v

Beogradu par dni pozneje po navedenih sklepih direktorske konference in odobrenju kr. vlade.

Demagoštvo teh ljudi posebno ilustrira dejstvo, da si drznejše nastopiti celo kot nekaki zaščitniki narodnega gospodarstva odn. javnih in državnih interesov češ, da treba preprečiti nadaljno poostreitev splošne krize ter osigurati za izvozno sezono potrebno produkcijo v delavnicah. Medtem ve vsakdo, da se za izvozno sezono skrbi pravčasno in pripravljajo vozni park pred sezono; znano je pa tudi, da je danes naš vozni park hvalabogo v tako dobrem stanju, da je že spomladaj takorekoč zmanjkalo popravil, da so vsled tega samoposebi razumljivo bile reducirane akordne premije in so se že v polletju deloma vršile revizije vagonov, ki bi zapadli temu šela jeseni. Za poslednji blagohotni sklep ministra oz. vlade ni torej bila merodajna toliko stvarna potreba, nego ozir. edino socialni občir do delavca in človeka, kljub težkemu pritisku vsesplošne krize.

Čeravno ljubljanska direkcija do sedaj s svojimi ukrepi še ni pogodila progovrdnevalnih delavcev ter proučava situacijo najvestneje in s vsem naporom, da izvede neobhodno štednjo brez vsakih posledic za reden in varen promet, a ne da bi se trdo zadelo stalne delavce, vendar se smatrajo navedeni ljudje poklicanim izražati svojo neiskreno skrb tudi za te stvari ter postavljajo stvari na glavo, češ, da zahteva progovrdnevalna služba največ dela v pozni jeseni ob hudih nalihih in zimi; ve pa vsakdo, da se tudi proge načelno morajo za zimo pripraviti in vsposobiti v lepem času in da se v slabem vremenu to delo ne more vršiti izvemši posebne prilike oz. nezgode. Ako je torej tukaj štednja neizogibna, je mogoča in umestna baš le v zimskem času, ko se delavce sicer zaposlujejo brez stvarne potrebe dela in le iz človekoljubnosti.

Naravnost prozoren in brezvesten namen begati in vznemirjati osobe pa predstavlja iznašanje in širjenje vesti, da je sklenjen nov stanovanjski pravilnik, ki mnogo podražuje naravno stanovanje, ter se navajajo tudi številke za kolonijo v Mariboru mesto Din 75.— Din 300.— itd.; čeravno je vsem znano, da objavljeni pravilnik velja le za ostale državne nameščenice in da železniska uprava dela vse napore, da se železniska stanovanja tretirajo na popolnoma drugi bazi z ozirom na karakter in potrebe železniške službe. Pravilnik še ni sklenjen niti odobren.

Ves čas, odkar se razpravlja vprašanje znanih delavskih razlik, vrši se to od strani organizacij na tako izredno demagoški način, da ne bi bilo čudno, ako bi v tem vprašanju uprava sama ozir. gospod. minister navsezadnje zgubila popolnoma svojo sicer pokazano veliko dobro voljo in strpljivo vztrajnost v obravnavanju te zadeve, ki zavisi edino od naklonjenosti merodajnih. Na zadnjem sestanku v Mariboru pa iznese človek celo lažno oziroma potvorno trditve, da so razlike bile izplačane v vseh direkcijah, samo ne v ljubljanski. Istina je razvidna iz posebne svoječasne objave direkcije, istina je tudi, da imajo z zbiranjem podatkov in sestavljanjem platnih spiskov vse direkcije silne težkoče, največje pa ljubljanska, kjer je tudi bilo največ takih delavcev — in da dosedaj še nikjer niso bile razlike izplačane.

Niti razpravljanje vprašanja pravilnika o pomožnem osebju ni danes na mestu, še manj staviti in stopnjevati zahteve, ki niso v skladu z vsesplošno težko situacijo in kategorično potrebo štednje. Tudi to ponavljajo ti ljudje le v svrhu agitacije za organizacijo, kajti dobro vedo, da je gospod. minister že odredil komisijo, ki naj stvar oz. pravilnik še enkrat predela, po možnosti upoštevajoč vse stavljene pripombe upravnih organov in tudi žel. organizacij. Znano je tudi vsem, ter je podpisani raznim delavskim deputacijam sam ponovno izjavil, da je direkcija s svoje strani vse storila za popljšanje delavskega položaja, da je g. minister o vsem obveščen ter pokazal mnogo razumevanja in dobre volje, dokaz dotična komisija. Razume se, v današnji krizi je postalo povečanje mezd zaenkrat absolutno neizvedljivo.

Predlog, da se sistirajo naknadni prispevki za pokojninski fond je izšel istotako najprvo od podpisanega samega; o tem, ozir. o izvršljivosti tega imajo sklepati merodajni faktorji. Pripomniti pa moram, da sem pri pregledu platnih spiskov ugotovil, da je zelo malo število onih, ki prispevajo nad 140.— Din mesečno in da so te žrtve za starostno zavarovanje radi svrhe sprejemljive.

Istotako je navadno frazerstvo in uganjanje demagošije govoričenje o brezplačnih starih prahih, ker je cena 1.— Din za prah istotoliko ko zastoj, ter plača uslužbenec za 10 prahov 2 dinarja manj od mesečne članarine za organizacijo. Znano pa je tudi, da se letos praži pozno izmenjavajo in da

prejema stare praže vedno v prvi vrsti pogovno osobe z delavci vred.

Isto je s kreditiranjem premoža, kar naj storijo in itak storijo zadrage, zato uprava iste tudi podpira kakor vse, kar bazira na zdravi in pošteni podlagi ter stremi za socialnim olajšanjem žel. uslužbencev.

Tudi organizacije bi s konstruktivnim delom, s pravilnim razumevanjem intencij uprave in z objektivnim sodelovanjem, organiziranjem samopomoči in primernim stvarnim poukom lahko mnogo več dobrega storile za svoje člane, nego s frazami in reklamami in pa s širjenjem netočnih in vznemirljivih vesti. Danes, ko ječi ves svet in vsi stanovi pod težo gospodarske krize, najbolj pa kmečki stan, ima nameščenec najmanj vzroka, prednjačiti s svojim nezadovoljstvom; baš oni, tudi če so mu dohodki še tako skromni, si lahko z racionalnim in razumnim gospodarstvom najlažje pomaga, ker so poljski pridelki takorekoč brez cene. Pokazati treba le dobro voljo in strpljenje, razumevanje in poštvalen smisel za skupnost stanov in naroda, pa tudi pravo ljubezen do domovine; in to vsi od direktorja oz. višjega uradnika do zadnjega delavca. Tudi prvi pri današnjih svojih dohodkih, upoštevajoč mnogobrojne obveznosti in dolžnosti, odn. odgovornosti, ni nič na boljšem od najnižjega uslužbenca in delavca.

Raztolmačite smisel in pouk tega razpisa najvestneje vsemu osebju oziroma vsakemu poedincu, ter skrbite, da se bode v bodoče moja zgoraj izdana naredba, kakor tudi vse tam citirane predhodne, najstrožje upoštevale.

Direktor: Dr. Borko, s. r.

Ne bomo analizirali te okrožnice ter odgovarjali na posamezne netočnosti, ker nešteto dopisov, ki smo jih prejeli skoraj iz vseh postaj ljubljanske direkcije, jasno priča, da so naši železničarji zavedni, ter ne nasedajo ne lepim frazami in ne grožnjam, marveč znajo sami dobro presoditi dejanski položaj. V prihodnji številki bomo objavili dopise, ki govore o sedanjih razdelitvi prahov, dopise o redukcijah progovrdnih delavcev, dopise o znižanju odmere dopusta v delavnicah, nevračunanju let za pokojnino, objavili bomo rezultat glede cen stanovanj v železniških hišah, o še obstoječi 13%—ni redukciji v delavnicah itd. in ti dopisi trpinov so in ostanejo zgovoren dokaz, da je naš savez na pravi poti, da ne uganja nikakih demagogij, marveč ob 12. uri nastopa za obstoj najnižjih in najbednejših, upoštevajoč pri tem tudi težek položaj, v katerem se nahaja ustanova sama.

Zavedamo se odgovornosti za vse naše nastope in dolžnost čuvarjev zakona je, da kršitve naznanijo, in pozovejo krivce na odgovornost pred pristojni forum. Za vsak pregrešek je v urejeni državi določena kazen, določen tudi način postopanja! Železniške instance imajo disciplinske predpise, disciplinske komisije, kjer se imajo obravnavati težji službeni prestopki!

Naš savez se bori za pravico, za izvajanje zakonov in naredb, za boljši položaj vsega osebja! Nikdar ne nastopamo hinavsko, zahrbtno, ne poznamo klečeplazenja, ne poznamo miščin ter se zavedamo, da so to le dobre lastnosti, ker se ne poslužujemo nikdar zahrbtnih zvijač!

Apelirali smo vsled tega na gospoda ravnatelja, da bi netočnosti v okrožnici, ki zamorejo škodovati ugledu organizacije, kakor tudi posamezniku, blagovolil popraviti ter bo tudi savez vsako svojo trditve, za katero bi se dokazalo, da je neresnična ali neutemeljena, enako lojalno popravil.

Na vse člane saveza pa apeliramo, da ostanejo vztrajni v vrstah saveza ter pridobivajo nove člane, zavedajoč se, da le v slogi je moč!

Cestni železničarji.

Iz dnevnika »Jutro« posnemamo, da se je na zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega razpravljalo tudi o razmerju med občino in družbo cestne železnice, v kateri pa ima občina itak že dvetretjinsko večino in torej prav za prav občina kot taka potom svojih zastopnikov odločuje. »Jutro« z dne 16. okt. 1931 poroča:

Pogodba z Maloželezniško družbo.

Maloželezniška družba je predložila načrt pogodbe z občino zaradi odškodnine za uporabo mestnih cest. Ker je mestna občina

lastnica dveh tretjin delnic Maloželezniške družbe, je jasno, da je njeno razmerje sedaj drugo, kakor je bilo svoječasno, ko je prvi tramvaj gradila družba Siemens-Halske. Družba mora vsako leto meseca januarja plačati za dodelanje proge 500 Din priznavalnine za uporabo mestnih cest, v bodoče pa za vsak nov kilometer nadaljnjih 50 Din. Mestna občina lahko zahteva od Maloželezniške družbe vsak čas potrebna pojasnila in poročila. Za poravnavo sporov se določi posebno razsodišče,

čegar predsednika imenuje, ako se ne doseže sporazum, deželno sodišče v Ljubljani. Pogodba traja do 1. 1941, ko preidejo vse nprave in ves vozni park Maloželezniške družbe brezplačno v last mestne občine.

Župan dr. Puc je poudarjal, da je mestni občini dana prilika, ker ima dve tretjini delnic v rokah, da po potrebi pogodbo tudi izpremeni, če ji ne bo prijala.

Obč. svet. Frelih je priporočal odkup zadnje tretjine delnic Maloželezniške družbe, nakar je župan dr. Puc pripomnil, da so se pogajanja sicer pričela, vendar pa se niso zaključila, ker zadeva ni tako nujna in ima občina druge važnejše izdatke.

Izpolnitev upravnega odbora Maloželezniške družbe.

Župan dr. Puc je sporočil, da bo v soboto občni zbor Maloželezniške družbe, na katerega dnevnem redu so volitve v upravni odbor. Po statutu družbe izpade iz upravnega odbora četrtina članov. Občinski svet so deslej zastopali v njem podžupan Jarc, obč. svetniki dr. Fetič, Urbas, dr. Lukan, dr. Klepec, Orehek, inž. Ditrich in Josip Turk. Zadnji trije izstopijo na podlagi žreba iz upravnega odbora, dočim izpadeta iz nadzorstva

Velik porast članstva!

V času od 27. septembra do 10. oktobra 1931 (tekem 14 dni), je pristopilo v savez 286 novih članov.

Zelo se je povečalo tudi število onih sodrugov, ki plačujejo članarino po Din 15.— mesečno. Sodrugi, le tako naprej!

Železničarski shod na Jesenicah

se vrši v nedeljo, dne 25. oktobra 1931 ob pol 11. uri dopoldne v prostorih gostilne Tancer. Pozivamo vse železničarje, da se tega shoda, na

katerem se bo razpravljalo o položaju železničarjev, novih zakonih ter ukrepih za izboljšanje položaja, sigurno udeležel!

Poziv podružnicam.

Podružnice, ki še niso naročile koledarja za leto 1932, naj to nemudoma store. Naklada koledarja je omejena ter se lahko pripeti, da ostanejo posamezne podružnice, ki ga ne bi pravočasno naročile, brez njega. Koledar bo stal Din 10.— ter bo vseboval vse najvažnejše predpise in izvlečke iz veljavnih zakonov. Objavili bomo letos popravljene tabele za vijake in rezanje ovojev, nakar se posebno opozarjamo zlasti vse strugarje.

Podružnice naj pošljejo naročila najkasneje do 30. oktobra 1931.

Iz uredništva »Ujedinjenega Železničarja«.

Prihodnja številka »Železničarja« izide redno dne 1. novembra 1931.

Poziv vsem, ki so imeli disciplinsko obravnavo.

Vse one sodruge, ki so radi kakršnegakoli prestopka imeli disciplinsko obravnavo pri disciplinskem sodišču ljubljanske železniške direkcije, odnosno, ki so se pritožili proti razsodbi na II. instanco v Beogradu ter katerim je dal pravovarstvo naš savez, pozivamo, da nam t a k o j pošljejo ves material (zlasti obtožnico, razsodbo I., odnosno II. instance). V našem časopisu bomo namreč otvorili posebno rubriko: »Izpred disciplinskega sodišča«, v kateri bomo obravnavali vse disciplinske zadeve ter analizirali vse razsodbe, kar bo v velikem interesu vseh železničarjev, da bodo vedeli res pravilno vršiti službo in se izognili disciplinskim kaznim.

Centralna uprava USZJ.

Ni jih več med nami!

Za s. Ozmecom, enem najstarejših in najzvestejših članov in prvoboriteljev našega saveza, so nas za vedno zapustili še sledeči dolgoletni naši sodrugi:

Kronvogel Josip, čin. III., član od 1. januarja 1908;

Planko Maks, zvaničnik, član od 1. aprila 1926;

Vogler Anton, strojevodja, član od 1. oktobra 1906.

Vsi so bili vneti bojevniki za delavske pravice, ki niso omahovali,

marveč trdno verovali v zmago in boljšo bodočnost delavskega pokreta. Niso bili nikdar egoisti, ki bi iskali le za sebe kakšno ugodnost, temveč so vse svoje sile posvetili delu za celokupnost, za izboljšanje položaja vseh trpečih.

Njih spomin bo ostal vedno nepozabljen med organiziranimi železničarji, njih delo bo vzpodbujalo nas vse k vztrajni borbi za dosego pravic in boljše bodočnosti.

Slava spominu vztrajnih in poštvalnih borcev!

Člani strokovnih organizacij, ali ste že vsi člani Cankarjeve družbe?

To je Vaša književna družba in ne biti član Cankarjeve družbe pomeni, ne vedeti, zakaj ste organizirani. 4 krasne knjige, pisane v delavskem duhu, so za vsakega delavca in

delavko pouk, nasvet, zabava. — Kdor še torej ni član, plačaj poverjeniku članarino 20.— Din. — Koncem oktobra dobite že knjige.

VESTNIK PRIVATNIH NAMEŠČENCEV.

Trgovski nameščenci za svoje pravice.

Poziv oblastne podzveze, objavljen v zadnji številki našega lista, je našel nepričakovan odziv in razumevanje ne samo pri naših podružnicah in vplačevalnicah, temveč tudi pri dosedaj še neorganiziranih trgovskih nameščencih.

V ta namen sklicani sestanki so dovolj jasno pokazali željo trgovskih nameščencev po starostnem zavarovanju, ureditvi delovnega časa ter po zakonski zaščiti v ureditvi svojih delovnih razmer.

Trgovski nameščenci so na teh sestankih pokazali tudi voljo, da se hočejo za te svoje upravičene postulate z vsemi močmi boriti do končne zmage.

Posebno iznenadenje je bil za nas shod v Ljubljani, na katerem so bili v jako lepem številu zastopani trgovski nameščenci in zobotehniki, in ki je bil v vsakem oziru na višku, kakor še malokateri dosedanj šod, za kar moram ljubljanski podružnici le čestitati.

O sestankih v Ljubljani in v Mariboru je »Del. Politika« prinesla sledeča poročila:

Ljubljana.

Lepa manifestacija trgovskih in zobotehniških nameščencev za socialne zahteve v Ljubljani.

Socialni položaj trgovskih nameščencev je po vojni zaradi povsem nove gospodarske strukture nerazmerno slabši. Isto je z zobotehniki, ki jih je novi zakon o zobozdravništvu uvrstil med manuelne delavce. Z ozirom na ta neugodni položaj teh nameščencev je radi tega Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije, podzveza v Mariboru, uvedla akcijo za pokojninsko zavarovanje, ureditev delovnega časa ter za sklepanje kolektivnih pogodb, ki so potrebne. O pomenu teh zahtev je poročal predsednik podzveze Petejan iz Maribora, ki je v svojem iskrenem govoru prav srečno pojasnil in utemeljil zahteve navedenih nameščencev. Prav poljudno je pojasnil pokojninsko zavarovanje in njega velike koristi za nameščence podpravnatelji pokojninskega zavarovanja g. dr. Vrančič. Po kratki razpravi je bila sprejeta resolucija, ki jo je predložil poročevalec ter zahteva: 1. pokojninsko zavarovanje navedenih nameščencev; 2. revizijo odredbe delovnega časa in izvajanje nameščenske zaštite; 3. uvedbo kolektivnih pogodb in 4. če bi zakonodaja nameščencev ne uvrstila v zakonodajo, ki se naj razširi na celo državo, pa se naj uvede kolektivno prostovoljno pokojninsko zavarovanje vsaj ob enakih pogojih, kakor jih določa zakon. Shod je izvajanje burno odobral in sprejel resolucijo soglasno z obljubo, da bo ljubljansko nameščenstvo akcijo podprlo in se odzvalo z vso resnostjo pri vseh nadaljnjih korakih v tem pogledu. Ljubljanski nameščenci so na shodu pokazali svojo odločno voljo. Pričeta akcija se bo nadaljevala v gorenjem zmislu.

Delodajalci so se že večkrat izrekli za te zahteve, zato se je nadejati, da ne bodo socialni samo v besedah, ampak tudi v dejanjih, ker uvideti morajo, da so te socialne zahteve ob današnjih socialnih in gospodarskih razmerah v resnici nujne in lahko izvedljive. Podjetnik mora gledati, da ima zadovoljnega nameščenca, ki ga ne mori beda in skrb za bodočnost. Od takega nameščenca more imeti največ dobička; zato bo izvedba teh zahtev ne le v korist nameščencev, ampak tudi v korist delodajalcev samih, morada celo v večjo. Pričakujemo torej samo nekaj uvidevnosti tudi na oni strani.

Maribor.

Lepo uspel sestanek ZPN. Minulo sredo se je vršil v hotelu »Pri zamorcu« sestanek ZPN, podr. Maribor, na katerem je poročal predsednik s. Petejan o položaju privatnih nameščencev. S. Petejan se je v svojem referatu zlasti bavil z vprašanjem starostnega zavarovanja trgovskih pomočnikov, ki so zaenkrat še izključeni od penzijskega zavarovanja v okviru penzijskega fonda privatnih nameščencev. Vsled racionalizacije obratov in trgovin, hiperprodukcije naraščaja itd., je nastala med trgovskimi nameščenci velika brezposelnost, ki sili tudi trgovske pomočnike, da se bodo morali pričeti bolj zanimati za zboljšanje svojega položaja, zlasti pa podvzeti korake, da pridejo tudi oni do starostnega zavarovanja. Pri drugi točki dnevnega reda se je na zborovanju razpravljalo o odpiranju in zapiranju trgovin. Ugotovilo se je, da se tudi v Mariboru pred očmi nadzorne oblasti, kršijo tozadevna določila, še v mnogo večji meri pa se krši naredba v podzelskih trgovinah. Po vseh modernih državah že obstajajo danes kolektivne pogodbe, ki urejajo medsebojne odnose med nameščenci in delodajalci. V dravski banovini takih kolektivnih dogovorov ni. Nameščenci so zato izročeni svojim delodajalcem na milost in nemilost. Z veseljem so navzoči sprejeli vest, da se je babil s položajem, v katerem se danes nahajajo trgovski pomočniki in privatni nameščenci, tudi kongres svobodnih strokovnih organizacij, ki se je vršil v Zagrebu, ter sklenil, da bodo svobodne delavske strokovne organizacije podpirale privatne nameščence v njihovi borbi za zboljšanje gnetnega položaja. Končno je bila na zborovanju sprejeta še resolucija, katero je predlagal predsednik podružnice, nakar je bilo zborovanje zaključeno.

Na omenjenih sestankih je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

»Shod trgovskih in privatnih nameščencev, razpravljajoč o gospodarskem in socialnem položaju trgovskih in privatnih nameščencev ter zobotehnikov

pooblašča

ZPNJ (oblastno podzvezo za dravsko banovino), da dogovorno s Strojno komisijo za Slovenijo in Delavsko zbornico napravi vse potrebne korake: 1. da Penzijski zavod za nameščence v Ljubljani čimprej razširi svoje delovanje po celi državi ter da se obvezno zavarovanje razširi tudi na vse trgovske nameščence in zobotehnike, kateri so dosedaj od tega zavarovanja izzeti;

2. da poskusi uvesti (dokler se obvezno zavarovanje ne uvede) prostovoljno kolektivno zavarovanje vseh trgovskih nameščencev in zobotehnikov, dogovorno s trgovskimi gremiji in ostalimi delodajalci, na podlagi obstoječega obveznega zavarovanja;

3. da se pri kr. banski upravi za-prosi, da čimprej izda novo naredbo o odpiranju in zapiranju trgovin, ki naj bo v skladu z delovnim časom pomožnega osebja in na podlagi osemurnega delovnega časa.

Shod nalaga ZPNJ, da započne najširšo akcijo za uvedbo kolektivne pogodbe z določeno minimalno plačo ter moderno urejenimi delovnimi odnosi med nameščenci in delodajalci.

Shod poziva vse trgovske in privatne nameščence, da se pridružijo ZPNJ, ki je edina razredna strokovna organizacija, da s tem podpro započeto akcijo za boljše bodočnost vseh privatnih nameščencev.«

S sprejetjem te resolucije so nameščenci dali nalogo ZPNJ, ki ni lahka, ki pa je važna in murna. Uspeh te akcije je odvisen predvsem od volje in borbenosti nameščencev samih.

Zadnji sestanki niso bili zadnji. Potreba bo še več in večjih sestankov in shodov po vseh mestih, trgih in na deželi, povsod tam, kjer je le nekaj privatnih nameščencev zaposlenih. Le na ta način bomo obvestili javnost o naših potrebah in željah. Le na ta način bomo pridobili vso pošteno javnost, da bo z nami čutila, simpatizirala in nas v boju podpirala, ker le takrat bo naš boj lažji in naša zmaga gotova. Na delo!

Podpiranje brezposelnih članov.

Naša zveza ni samo bojovna organizacija in zaščitnica interesov privatnih nameščencev; ona je tudi podporna organizacija. Kako važna je za naše člane ta podporna stran zveze, se vidi najbolj v zadnjem času, ko je brezposelnost med nameščenci vedno večja. Vsote, ki jih zveza izdaja samo za brezposelne podpore, so vsak mesec večje in ogrožajo finančno ravnotežje zveze same.

Čim večje je število brezposelnih članov, tem višje so podpore in tem nižji so dohodki zveze iz razloga, ker prejmejo brezposelni člani brezposelnostno podporo in ne plačajo mesečnih prispevkov.

Dasi naša zveza ni nikaka zakonita zavarovalnica za brezposelnost, je nudila vzlic temu vedno svojim brezposelnim članom podporo, do katere imajo po pravilniku pravico. Višino podpore pa določa zvezin kongres na podlagi finančnih sredstev. Tudi zadnji naš kongres je sprejel novi pravilnik o dohodkih in izdatkih zveze in striktno določil, koliko se sme porabiti za agitacijo, upravo in tisk, koliko pa za podpore. Zadnji kongres je tudi, z ozirom na vedno naraščajočo brezposelnost in gospodarsko krizo sploh, pooblastil glavno zvezino upravo, da sme potom referendumu v slučaju nujne potrebe podvzeti korake za ohranitev finančnega ravnotežja zveze in neokrnjenost pravic članov.

Razna so pota za doseg tega cilja. Prva, v moralnem in materialnem oziru najvažnejša je ta, da se potom agilne agitacije skuša pridobiti veliko število novih članov, ker bi se s prispevki teh krilo nove izdatke za podpiranje brezposelnih članov ter bi se s povečanjem števila

članov moč in ugled zveze znatno povečala. Prepričani smo, da bodo vsi zavedni privatni nameščenci šli z navdušenjem na delo za pridobivanje novih članov ter s tem novih sredstev za podpiranje brezposelnih tovarišev.

V slučaju, da bi se z ozirom na razmere in gospodarsko krizo prva akcija ne posrečila, ima središnja zvezina uprava nalog, da potom referendumu sklene začasno zvišati članske prispevke za 10% in da s tem poviškom krije eventuelni primanjkljaj podpornega fonda. Ali — da se sklene znižati v pravilniku določene podpore.

Mi smo gotovi, da je zavednost našega članstva tako velika, da ne bodo v nobenem slučaju dopustili znižanje podpore svojim tovarišem, ki so ostali brez posla, in da se bodo vsi, kakor eden, raje odločili za začasno povišanje prispevka, ki bi znašal približno od 2 do 5 Din mesečno, ker bi na ta način javno pokazali svojo solidarnost napram brezposelnim.

Pri tej priliki je treba opozoriti še na eno dejstvo, in to je, da je ravno sedaj ugoden moment, da agitiramo in forsiramo, da se čimprej uvede obligatorično zavarovanje za brezposelnost za vse privatne nameščence po zgledu drugih držav.

Dokler pa tega ni, je dolžnost nas vseh, da si na vzajemni podlagi medsebojno pomagamo in podpiramo, da si sami vstvarjamo fonde za podpiranje brezposelnih. Nihče ne sme zahtevati od organizacije več, kakor je isti dal sredstev na razpolago.

Geslo: Vsi za enega in eden za vse, naj se v naših dušah poživi in izvaja do skrajnosti.

Vestnik za privatne nameščence.

Današnja številka »Delavca« dobe vsi naši člani namesto 11. štev. »Priv. nameščenca«. Ta skupna številka »Delavca« je izšla radi tega, da omogoči vsem strokovno organiziranim delavcem in nameščencem v dravski banovini, da se seznani s

potekom II. rednega kongresa URSJ ter njegovih sklepov. Upamo, da smo s tem ustregli vsem zavednim privatnim nameščencem. Prihodnja in zadnja številka »Priv. nameščenca« v tem letu izide v mesecu decembru.

KULTURNI PREGLED.

Poročilo prosvetnega odseka Delavske zbornice v Ljubljani. Ob petletnici obstoja ljubljanske knjižnice Delavske zbornice je napisal s. Ciril Stukelj o poslovanju knjižnice daljše poročilo, ki ga je izdala Delavska zbornica. Poročilo je zelo skrbno sestavljeno in ne navaja samo suhih števil, o izposojenih knjigah, temveč skuša podati tudi vzroke za vsak pojav. Takega poročila doslej še ni izdala nobena druga knjižnica, zato je važno ne samo za založnika, temveč za vsakega, ki se peča z narodno kulturo. — Iz poročila razvidimo, da nista naši knjižnici (v Ljubljani in v Mariboru) nikaki trgovski podjetji, temveč da skušata vzgojiti delavstvo in tudi druge sloje v čitatelje lepilnih knjig — bodisi leposlovne ali znanstvene vsebine. Prav to vzgojno nalogo treba posebej povdariti in reči moramo, da sta jo obe knjižnici pod vodstvom knjižničarjev uspešno izvršili.

Ljubljanska knjižnica je izposodila v petih letih 177.200 knjig — vsekakor zelo visoko število. Promet je od meseca do meseca naraščal — padel pa je v dobi komisarjate, ki je povzročil obema knjižnicama precej škodo. Članov je imela doslej ljubljanska knjižnica 4200, izmed njih 1489 ročnih delavcev, 1195 akademikov in dijakov, 1214 intelektualcev in 302 raznih poklicev. Največ se je izposodilo nemških knjig, ki so modernejše po vsebini; čim pa so razne slovenske založbe začele izdajati moderne romane, je začel odstotek izposojenih slovenskih knjig naraščati, dasi višine nemških knjig še dolgo, dolgo ne bo dosegel. Odstotek hrvaških in srbskih knjig je le majhen, dasi ima knjižnica na razpolago iz obeh književnosti vsa novejša dela.

Ljudje čitajo najrajši romane, poezije si izposojajo večinoma le dijaki. Izmed slovenskih pisateljev je na prvem mestu Ivan Cankar (2913 izposoj), sledi mu Finžgar (1981), dočim je bil pesnik Župancič izposojen samo 185, kljub temu, da ima knjižnica na razpolago 13 njegovih zvezkov. Izmed tujih pisateljev je dosegel prvo mesto E. Wallace s kriminalnimi romani (3704). Socialni pisatelji so bili izposojeni, kakor sledi: Jack London — 1658, U. Sinclair — 521; M. Gorkij — 505, E. Zola — 493, M. A. Nexö — 276, E. E. Kisch — 244, R. Rolland — 191, I. Ehrenburg in Lo. Frank — 173, Henri Barbusse — 108. Največkrat pa je bil izposojen krasni socialni roman Franka Harrisja »Bomba«.

Izmed znanstvenih knjig čitajo ljudje najrajši potopisne in zemljepisne razprave (3017) ter politično literaturo (1640). Za druge panoge znanosti današnji čas ni udoben.

Mariborska knjižnica je začela poslovati šele 23. junija 1928 in je izposodila do danes 45.696 knjig — največ leposlovnih. Znanstvenih komaj 4,64 odstot. Članov je: 624 ročnih delavcev, 323 akademikov in dijakov, 293 intelektualcev ter 148 drugih poklicev. Brez dvoma se bo knjižnica še prav lepo razvila, ko se bo iz oddaljenih in neprimernih prostorov preselila v središče mesta.

Prosvetni odsek je nabavljal slovenske knjige za koroške delavce, izposojal pa je tudi delavskim kulturnim društvom skopitna predavanja (39 predavanj s 3076 diapozitivi).

Revija »Svoboda«. Lepo razvijajoča se marksistična revija »Svoboda«. Oktoberska številka (10) je nadaljevala in končala znameniti spis: »Kapitalizem in socializem po svetovni vojni«. Golouh je napisal razpravo o polomu madžarskega fašizma. Razprava je sicer utrpela prevelike »korekture«, a je vseeno še izborna. Razprava »O morali« od Avgusta Forela je zelo poučna. Mile Klopčič nadaljuje svoj prevod Pantalejeve povesti »Ura«. Razprava »Kaj je marksizem« pa je zadnje čase pisana premalo v poljudnem slogu in je s tem zgubila svojo privlačnost pri čitateljih. Esej o Tomažu More je napisal Golouh na prav poljuden način. Škoda, da je tudi ta razprava nekoliko preveč »korigirana«.

Poročila o društvenem življenju pa so lepe slike kulturnega udejstovanja zavednega delavstva po vsej Sloveniji.

Kakor slišimo, namerava uprava in uredništvo »Svobode« revijo za drugo leto še bolj spopolniti. Tudi oprema bo baje nova in lepa.

Priporočamo, da si »Svobodo« naroči vsak razredno zaveden delavec, ako ni član del. kult. društva »Svobode«.

Splošni delavski žepni koledar za leto 1932, ki izide koncem oktobra, bo lepo urejen in poučen. Posebno tabele bodo kovinarjem dobrodošle. Cena Din 10.—.